ខុទ្ទកនិកាយគាថាធម្មបទ

វគ្គទី ១២

ឈ្មោះអត្តវគ្គ

ប្រែ និងរៀបរៀងដោយ ភិក្ខុ សុវណ្ណថេរោ **លឹម ឆន់**

ខេត្តបាត់ដំបង ព.ស ២៥៥០

ខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ

អត្តវគ្គ វគ្គទី ១២

១ អត្តានញ្ចេ បិយំ ជញ្ញា   រក្ខេយ្យ នំ សុរក្ខិតំ
តិណ្ណមញ្ញតរំ យាមំ   បដិជគ្គេយ្យ បណ្ឌិតោ ។

បើបណ្ឌិតដឹងថា ខ្លួនជាទីស្រឡាញ់ គួររក្សាខ្លួននោះឲ្យល្អ គួរស្ងួនគ្រងខ្លួនទុកក្នុងវ័យទាំង ៣ វ័យណាមួយ ។

២ អត្តានមេវ បឋមំ   បដិរូបេ និវេសយេ
អថញ្ញមនុសាសេយ្យ   ន កិលេស្សេយ្យ បណ្ឌិតោ ។

បណ្ឌិតគួរតំកល់ខ្លួនទុក ក្នុងគុណដ៏សមគួរជាជាមុនសិន ហើយសឹមប្រៀនប្រដៅអ្នកដទៃ ជាខាងក្រោយ (ធ្វើយ៉ាងនេះ) នឹងមិនលំបាកឡើយ ។

៣ អត្តានញ្ចេ តថា កយិរា   យថញ្ញមនុសាសតិ
សុទន្តោ វត ទមេថ   អត្តា ហិ កិរ ទុទ្ទមោ ។

បុគ្គលប្រៀនប្រដៅអ្នកដទៃយ៉ាងណា ត្រូវធ្វើខ្លួនឯងឲ្យបានយ៉ាងនោះដែរ អ្នកដែលទូន្មានខ្លួនល្អហើយ ទើបគួរទូន្មានអ្នកដទៃបាន ព្រោះថា ខ្លួនកម្រទូន្មាន

បានពេកណាស់ ។

៤ អត្តា ហិ អត្តនោ នាថោ កោ ហិ នាថោ បរោ សិយា
អត្តនា ហិ សុទន្តេន នាថំ លភតិ ទុល្លភំ

ខ្លួនជាទីពឹងរបស់ខ្លួន អ្នកដទៃជាទីពឹងដូចម្ដេចបាន ព្រោះបុគ្គលអ្នកមានខ្លួនហ្វឹកហ្វឺនល្អហើយ រមែងបាននូវទីពឹង ដែលគេបានដោយកម្រ ។

៥ អត្តនា ហិ កតំ បាបំ អត្តជំ អត្តសម្ភវំ
អភិមត្ថតិ ទុម្មេធំ វជិរំវម្ហយំ មណឹ ។

បាបកើតអំពីខ្លួន មានខ្លួនជាដែនកើត ដែលខ្លួនធ្វើហើយ តែងញាំញីមនុស្សឥតប្រាជ្ញា ដូចពេជ្រសំរាប់កាត់កែវមណី ដែលកើតអំពីថ្មដូច្នោះឯង ។

៦ យស្ស អច្ចន្តទុស្សីល្យំ មាលុវា សាលមិវោត្ថតំ
ករោតិ សោ តថត្តានំ យថា នំ ឥច្ឆតី ទិសោ ។

ភាពជាអ្នកទ្រុស្តសីលហួសហេតុ គ្របសង្កត់ (នូវអត្តភាព) របស់បុគ្គលណា ដូចវល្លិ៍ដែលរួបរឹតដើមឈើ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ធ្វើខ្លួនឯងឲ្យវិនាស ដូចជាចោរអ្នកប្រាថ្នាធ្វើបុគ្គលនោះឲ្យវិនាស ដូច្នោះ ។

៧ សុករានិ អសាធូនិ អត្តនោ អហិតានិ ច

យំ វេ ហិតញ្ច សាធុញ្ច   តំ វេ បរមទុក្ករំ ។

កម្មទាំងឡាយណា មិនល្អផង មិនជាប្រយោជន៍ដល់ខ្លួនផង កម្មទាំងនោះ ដែលជនពាលធ្វើបានដោយងាយ កម្មណា ជាប្រយោជន៍ផង ល្អផង កម្មនុ៎ះឯងដែលជនពាលធ្វើបានដោយលំបាក ។

៨ យោ សាសនំ អរហតំ   អរិយានំ ធម្មជីវិនំ
បដិក្កោសតិ ទុម្មេធោ   ទិដ្ឋឹ និស្សាយ បាបិកំ
ផលានិ កណ្ដកស្សេវ   អត្តឃញ្ញាយ ផល្លតិ ។

បុគ្គលណា អប្បប្រាជ្ញា អាស្រ័យទិដ្ឋិដ៏លាមក ហាមឃាត់សាសនា របស់ព្រះអរហន្តទាំងឡាយដ៏ប្រសើរ រស់នៅដោយធម៌ ការហាមឃាត់ របស់បុគ្គលនោះ រមែងចេញផល ដើម្បីសំលាប់ខ្លួន ដូចផ្លែឫស្សីដូច្នោះ ។

៩ អត្តនា វ កតំ បាបំ   អត្តនា សង្កិលិស្សតិ
អត្តនា អកតំ បាបំ   អត្តនា វ វិសុជ្ឈតិ
សុទ្ធិ អសុទ្ធិ បច្ចត្តំ   នាញ្ញោ អញ្ញំ វិសោធយេ ។

អ្នកធ្វើបាបខ្លួនឯង នឹងសៅហ្មងខ្លួនឯង អ្នកមិនធ្វើខ្លួនឯង តែងបរិសុទ្ធស្អាតខ្លួនឯង សេចក្ដីបរិសុទ្ធនិងមិនបរិសុទ្ធ មានចំពោះខ្លួន អ្នកដទៃនឹងធ្វើអ្នកដទៃ

ឲ្យបរិសុទ្ធពុំបានទេ ។

១០ អត្តទត្ថំ បរត្ថេន   ពហុនាបិ ន ហាបយេ

អត្តទត្ថមភិញ្ញាយ   សទត្ថប្បសុតោ សិយា ។

បុគ្គលកុំគប្បីធ្វើប្រយោជន៍ខ្លួនឲ្យវិនាស ព្រោះប្រយោជន៍របស់អ្នកដទៃ សូម្បីច្រើន បើដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍របស់ខ្លួនហើយ គប្បីខ្វល់ខ្វាយក្នុងប្រយោជន៍របស់ខ្លួន (នោះ) ។

****

១២ អត្តវគ្គវណ្ណនា

១ រឿងពោធិរាជកុមារ

សេចក្ដីខាងដើម

ព្រះសាស្ដា កាលគង់នៅក្នុងភេសកឡាវ័ន ទ្រង់ប្រារព្ធ ពោធិរាជកុមារ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា “**អត្តានញ្ចេ**” ជាដើម ។

ពោធិរាជកុមារសាងប្រាសាទហើយគិតសំលាប់ជាង

ដូចបានស្ដាប់មក ពោធិរាជកុមារ ឲ្យជាងសាងប្រាសាទឈ្មោះ កោកនទៈ មានទ្រង់ទ្រាយមិនដូចប្រាសាទដទៃៗ លើផែនដី ដូចជាអណ្ដែតព្ធដ៏អាកាស ហើយត្រាស់សួរជាងថា ប្រាសាទដែលមានរូបរាងយ៉ាងនេះ អ្នកធ្លាប់សាងក្នុងទីដទៃខ្លះហើយឬ ឬថា នេះជាសិល្បៈដំបូងរបស់អ្នក កាលជាងពោលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព នេះជាសិល្បៈដំបូងបង្អស់របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ពោធិរាជកុមារទ្រង់តរិះថា បើជាង

នេះសាងប្រាសាទ ដែលមានរូបរាងយ៉ាងនេះ ដល់ជនដទៃ សោត, ប្រាសាទនេះក៏នឹងមិនគួរឲ្យអស្ចារ្យ, កាលដែលយើង សំលាប់ជាងនេះ កាត់ដៃ និងជើងរបស់គេ ឬខ្វះភ្នែកទាំង ពីរចេញ រមែងគួរ, កាលបើដូច្នោះ គេនឹងសាងប្រាសាទ ដល់ជនដទៃមិនបានឡើយ ព្រះអង្គបានប្រាប់សេចក្ដីនោះដល់ មាណពបុត្ររបស់សញ្ជីវក ដែលជាសំឡាញ់របស់ខ្លួន ។

ជាងធ្វើសត្វគ្រុឌជិះគេចភ័យ

មាណពនោះ គិតថា ព្រះរាជកុមារអង្គនេះ នឹងបំផ្លាញ ជាងឲ្យវិនាស ដោយឥតសង្ស័យ, អ្នកដែលមានសិល្បៈ រកតំលៃមិនបាន, បើយើងនៅមាន គេចូរកុំវិនាសឡើយ, យើងនឹងសញ្ញាដល់គេ ។ មាណពនោះ ចូលទៅរកជាង ហើយ សួរថា "ការងាររបស់អ្នកត្រង់ប្រាសាទសំរេចហើយ ឬនៅ" កាលជាងប្រាប់ថា សំរេចហើយ ទើបពោលថា ព្រះ រាជកុមារមានបំណងនឹងសំលាប់អ្នក ព្រោះដូច្នោះ អ្នកត្រូវ រក្សាខ្លួនឲ្យល្អ ។

ជាងនិយាយថា នាយ លោកប្រាប់សេចក្ដីនោះដល់ខ្ញុំ ល្អហើយ, ខ្ញុំនឹងជ្រាបកិច្ចដែលគួរធ្វើក្នុងរឿងនេះ ដូច្នេះហើយ

កាលព្រះរាជកុមារត្រាស់សួរថា សំឡាញ់ ការងាររបស់អ្នក ត្រង់ប្រាសាទរបស់យើងសំរេចហើយឬ ? ទើបទូលថា បពិត្រ ព្រះសម្មតិទេព ការងារត្រង់ប្រាសាទ នៅមិនទាន់សំរេចទេ, នៅសល់ទៀតច្រើន ។

ព្រះរាជកុមារ. ការងារអ្វីនៅសល់ ?

ជាង. បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងទូលឲ្យទ្រង់ជ្រាបខាងក្រោយ, សូមព្រះអង្គត្រាស់បញ្ជាឲ្យនរណាៗ យកកំណាត់ឈើមកសិនចុះ ។

រាជកុមារ. នឹងឲ្យគេយកកំណាត់ឈើប្រភេទណាមក ?

ជាង. ឈើស្ងួត មិនមានសរសៃ ព្រះអង្គ ។

ព្រះអង្គ បានត្រាស់ឲ្យគេជញ្ជូនមកឲ្យហើយ លំដាប់នោះ ជាងទូលព្រះរាជកុមារនោះថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ពីពេលនេះទៅ ព្រះអង្គមិនគប្បីមកកាន់សំណាក់ខ្ញុំព្រះអង្គ,ព្រោះកាលខ្ញុំព្រះអង្គធ្វើការងារដែលល្អិត កាលមានការសន្ទនាគ្នានឹងជនដទៃ ការរាយមាយក៏នឹងមាន, ម្យ៉ាងទៀត វេលាទទួលទានអាហារ ភរិយារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គប៉ុណ្ណោះ នឹងនាំអាហារមក ។ ព្រះរាជកុមារទទួលថា ល្អហើយ ។ ចំណែកជាងអង្គុយចាំង

ឈើទាំងនោះនៅក្នុងបន្ទប់មួយ ធ្វើជាសត្វគ្រុឌ ដ៏គួរដល់បុត្រ និងកិរិយារបស់ខ្លួនអង្គុយខាងក្នុងបាន ក្នុងវេលាទទួលទានអាហារប្រាប់កិរិយាថា នាងចូរលក់របស់គ្រប់យ៉ាងដែលមាននៅក្នុងផ្ទះ ហើយកាន់តែយកតែមាស និងប្រាក់ទុក ។

ជាងនាំក្រុមគ្រួសារគេចចេញ

ចំណែកព្រះរាជកុមារ ត្រាស់បញ្ជាឲ្យឡោមពទ្ធប្រាសាទទុក ទ្រង់ចាត់តាំងការរក្សា ដើម្បីប្រយោជន៍មិនឲ្យជាងចេញទៅបាន ។ ឯនាយជាង ក្នុងវេលាដែលសត្វសំរេចហើយបង្គាប់កិរិយាថា ថ្ងៃនេះ នាងគប្បីនាំក្មេងទាំងអស់មក ទទួលទានអាហារព្រឹកស្រេចហើយ ឲ្យបុត្រ និងកិរិយាអង្គុយក្នុងពោះសត្វគ្រុឌ គេចចេញតាមបង្អួចទៅ ។ កាលពួកអារក្ខាទាំងនោះកន្ទក់កន្ទេញទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ជាងលបចេញទៅបានហើយដូច្នេះនោះឯង ជាងនោះក៏ទៅចុះត្រង់ហិមវន្តប្រទេសសាងនគរមួយ បានជាព្រះរាជា ទ្រង់ព្រះនាមថាកដ្ឋវាហនៈ ក្នុងនគរនោះ ។

ព្រះសាស្តាមិនទ្រង់ជាន់សំពត់កំរាល

ចំណែកព្រះរាជកុមារទ្រង់តិះថា យើងនឹងធ្វើការឆ្លង ប្រាសាទ ទើបត្រាស់ឲ្យនិមន្តព្រះសាស្តា ទ្រង់ធ្វើការប្រស់ព្រំ ក្នុងប្រាសាទដោយរបស់ក្រអូប ដែលផ្សំគ្នា ៤ យ៉ាង ទ្រង់ ក្រាលផ្ទាំងសំពត់តាំងអំពីធរណីដំបូងមក ។ បានឮថា ព្រះអង្គ មិនមានព្រះឱរស ព្រោះដូច្នោះ ទើបទ្រង់តិះថា បើយើងនឹង បានបុត្រ ឬធីតាសោត, ព្រះសាស្តានឹងទ្រង់ជាន់ផ្ទាំងសំពត់ នេះ ទើបទ្រង់ក្រាល ។ ព្រះអង្គ កាលព្រះសាស្តាស្តេចមក ថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តាដោយបញ្ចង្គប្រតិស្ឋានហើយ ទទួលបាត្រ ហើយក្រាបទូលថា សូមព្រះអង្គស្តេចចូលទៅចុះ ព្រះអង្គ ។ ព្រះសាស្តាមិនស្តេចចូលទៅ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អង្វរដល់ ២-៣ ដង ព្រះសាស្តាក៏នៅមិនស្តេចចូលទៅ ទ្រង់បានបែរមើលព្រះ អានន្ទ ។ ព្រះថេរៈជ្រាបការដែលមិនទ្រង់ជាន់សំពត់ទាំងឡាយ ដោយសញ្ញាដែលព្រះអង្គទ្រង់ក្រឡេកមើលនោះឯង ទើបទូល ឲ្យព្រះរាជកុមារ ប្រមូលសំពត់ទាំងឡាយចេញ ដោយពាក្យ ថា ព្រះរាជកុមារ សូមព្រះអង្គប្រមូលសំពត់ទាំងឡាយចេញ ចុះ, ព្រះមានព្រះភាគ មិនទ្រង់ជាន់ផ្ទាំងសំពត់ ព្រោះព្រះ-តថាគត ទ្រង់សំឡឹងឃើញពួកជនជំនាន់ក្រោយ ។

ព្រះសាស្ដាត្រាស់ហេតុដែលមិនទ្រង់ជាន់សំពត់

ព្រះរាជកុមារទ្រង់ប្រមូលសំពត់ទាំងឡាយហើយ ទូលនិមន្តព្រះសាស្ដាឲ្យស្ដេចចូលទៅខាងក្នុង ទ្រង់អង្គាសឲ្យស្កប់ស្កល់ដោយយាគូ និងបង្អែមហើយ គង់នៅត្រង់ចំណែកម្ខាងថ្វាយបង្គំហើយ ទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គជាឧបដ្ឋាករបស់ព្រះអង្គ ដល់ព្រះអង្គជាទីពឹង ៣ ដងហើយ គឺខ្ញុំព្រះអង្គនៅក្នុងផ្ទៃ ដល់ព្រះអង្គជាទីពឹងម្ដង លើកទីពីរក្នុងគ្រាដែលខ្ញុំព្រះអង្គនៅជាក្មេងតូច, ចំណែកលើកទី ៣ ក្នុងកាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គដល់ភាពជាអ្នកដឹងក្ដី, ព្រះអង្គមិនទ្រង់ជាន់ផ្ទាំងសំពត់របស់ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ?

ព្រះសាស្ដា. រាជកុមារ ចុះព្រះអង្គត្រិះរិះយ៉ាងណា ទើបក្រាលផ្ទាំងសំពត់ ?

រាជកុមារ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គគិតដូច្នេះថា បើយើងនឹងបានបុត្រ ឬធីតាសោត, ព្រះសាស្ដានឹងទ្រង់ជាន់ផ្ទាំងសំពត់របស់យើង ទើបក្រាលផ្ទាំងសំពត់ ។

ព្រះសាស្ដា. ព្រោះហេតុនោះ តថាគតទើបមិនជាន់ ។

រាជកុមារ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះខ្ញុំព្រះអង្គមិនបាន បុត្រ ឬធីតាពិតមែនឬ ?

ព្រះសាស្តា. ពិតមែនហើយ រាជកុមារ ។

រាជកុមារ. ព្រោះហេតុអ្វី ព្រះអង្គ ?

ព្រះសាស្តា. ព្រោះការដែលព្រះអង្គ និងព្រះជាយា ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រមាទក្នុងអត្តភាពមុន ។

រាជកុមារ. ក្នុងកាលណា ព្រះអង្គ ?

បុព្វកម្មរបស់ពោធិរាជកុមារ

លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តា ទ្រង់នាំអតីតនិទានមកសំដែងប្រាប់ព្រះរាជកុមារនោះ ៖

ដូចបានស្តាប់មក ក្នុងអតីតកាល មនុស្សជាច្រើននាក់ជិះសំពៅទៅកាន់មហាសមុទ្ទ ។ សំពៅបានក្រឡាប់កណ្តាលសមុទ្ទ ពីរនាក់ស្វាមីភរិយាប្រវេប្រវាបានផែនក្តារមួយ ហែលចូលទៅកាន់កោះតូច ដែលមានទៅក្នុងចន្លោះ, មនុស្សដ៏សេសបានស្លាប់ក្នុងមហាសមុទ្ទនោះឯងទាំងអស់ ។ ក៏ពួកសត្វស្លាបជាច្រើន រស់នៅលើកោះនោះឯង, ពីរនាក់ប្តីប្រពន្ធមិនឃើញវត្ថុដទៃដែលគួរ បរិភោគបាន ត្រូវសេចក្តីស្រេកឃ្លានគ្រប

សង្កត់ ក៏ដុតពងសត្វទាំងឡាយហើយបរិភោគ, កាលពងសត្វទាំងនោះមិនគ្រប់គ្រាន់ ក៏ចាប់កូនសត្វទាំងឡាយអាំងស៊ី,កាលកូនទាំងនោះមិនគ្រប់គ្រាន់ ក៏ចាប់សត្វទាំងឡាយស៊ីទៀត, ក្នុងបឋមវ័យក្តី មជ្ឈិមវ័យក្តី បច្ឆិមវ័យក្តី បានបរិភោគយ៉ាងនេះឯង សូម្បីតែវ័យមួយក៏មិនមានសេចក្តីមិនប្រមាទ,ម្យ៉ាងទៀតបណ្តាជនពីរនាក់នោះ សូម្បីតែម្នាក់ ក៏មិនបានដល់ការមិនប្រមាទ ។

គប្បីរក្សាខ្លួនឲ្យល្អក្នុងវ័យទាំងបីរ

ព្រះសាស្តា ទ្រង់សំដែងបុព្វកម្មនេះ របស់ពោធិរាជកុមារនោះហើយ មានពុទ្ធដីកាត្រាស់ថា ម្នាលរាជកុមារ ក្នុងកាលនោះ បើព្រះអង្គ និងភរិយាមិនប្រមាទក្នុងវ័យណាមួយសោត, បុត្រ ឬធីតាគប្បីកើតឡើងក្នុងវ័យណាមួយ, បើអ្នកទាំងពីរសូម្បីតែ ម្នាក់ជាអ្នកមិនប្រមាទ, បុត្រ ឬធីតានឹងអាស្រ័យអ្នកដែលមិនប្រមាទនោះហើយ នឹងកើតឡើងបាន, ម្នាលរាជកុមារ បុគ្គលកាលបើសំគាល់ខ្លួនឯងថា ជាទីស្រឡាញ់ គប្បីមិនប្រមាទ រក្សាខ្លួនក្នុងវ័យទាំង ៣ បើមិនអាចរក្សា

បានដូច្នោះ គប្បីរក្សាឲ្យបានក្នុងវ័យណាមួយ ដូច្នេះហើយ ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

១ អត្តានញ្ចេ បិយំ ជញ្ញា រក្ខេយ្យ នំ សុរក្ខិតំ
តិណ្ណមញ្ញតរំ យាមំ បដិជគ្គេយ្យ បណ្ឌិតោ ។

បើបណ្ឌិតដឹងថា ខ្លួនជាទីស្រឡាញ់ គួររក្សាខ្លួននោះឲ្យល្អ គួរស្ងួនគ្រងខ្លួនទុកក្នុងវ័យទាំង ៣ វ័យណាមួយ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាទាំងនោះ បទថា **យាមំ** នេះ ព្រះសាស្តា ទ្រង់សំដែងធ្វើវ័យទាំង ៣ វ័យណាមួយ ឲ្យឈ្មោះថា យាម ព្រោះព្រះអង្គទ្រង់ជាធំក្នុងធម៌ផង ព្រោះព្រះអង្គទ្រង់ឈ្លាសក្នុងវិធីទេសនាផង ហេតុដូច្នោះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបសេចក្តីដូច្នេះថា បើបុគ្គលដឹងខ្លួនឯងថា ជាទីស្រឡាញ់ គប្បីរក្សាខ្លួននោះឲ្យល្អ គឺគប្បីរក្សាខ្លួននោះ ដោយប្រការដែលខ្លួនបានរក្សាល្អហើយ ។

បណ្តាជនអ្នករក្សាខ្លួននោះ បើអ្នកជាគ្រហស្ថគិតថា នឹងរក្សាខ្លួន ហើយចូលទៅក្នុងបន្ទប់ ដែលគេបិទបាំងយ៉ាងរៀបរយ ជាអ្នកមានការរក្សាសំបូរ នៅលើផ្ទៃប្រាសាទជាន់លើក្តី,

បើបព្វជិត នៅក្នុងលេនដ្ឋានដែលបិទបាំងយ៉ាងល្អ មានទ្វារ និង បង្អួចដែលបិទហើយក្តី ក៏មិនឈ្មោះថា រក្សាខ្លួនឡើយ ។ តែអ្នកជាគ្រហស្ថធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ មានទានសីលជាដើម តាមកម្លាំងរបស់ខ្លួន, ឬជាបព្វជិតខ្វល់ខ្វាយក្នុងវត្ត បដិវត្ត បរិយត្តិ និងការធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ឈ្មោះថា បានរក្សាខ្លួន ។

បុរសជាបណ្ឌិត កាលមិនអាចធ្វើបានយ៉ាងនោះ ក្នុងវ័យទាំង ៣ ត្រូវរក្សាខ្លួនទុកក្នុងវ័យណាមួយ ក៏បានដូចគ្នា ។ បើជាគ្រហស្ថ មិនអាចធ្វើកុសលបានក្នុងបឋមវ័យ ព្រោះរវល់នៅក្នុងការលេងសោត, ក្នុងមជ្ឈិមវ័យ គប្បីជាអ្នកមិនប្រមាទបំពេញកុសល។ បើក្នុងមជ្ឈិមវ័យ រវល់ចិញ្ចឹមបុត្រ និងភរិយា មិនអាចបំពេញកុសលបានសោត, ក្នុងបច្ឆិមវ័យ គប្បីបំពេញកុសលឲ្យបាន ។ ដោយអាការយ៉ាងនេះឯង ខ្លួនទើបជាការដែលស្ងួនគ្រងល្អហើយដោយពិត ។ តែកាលមិនធ្វើដូច្នោះ ខ្លួនមិនឈ្មោះថា ជាទីស្រឡាញ់ឡើយ ។ អ្នកនោះ ប៉ុនគ្មានឹងធ្វើខ្លួនឲ្យមានឧបាយសំរាប់ទៅខាងមុខ ជាពិតប្រាកដ ។

បើបព្វជិត ក្នុងបឋមវ័យ ធ្វើការស្វាធ្យាយ ទ្រទ្រង់ចាំបន្ទៀន ធ្វើវត្ត និងបដិវត្តន៍ ឈ្មោះថា ប្រមាទ, ក្នុងមជ្ឈិមវ័យ គប្បីជាអ្នកមិនប្រមាទបំពេញសមណធម៌ ។

ម្យ៉ាងទៀត បើរវល់សាកសួរការវិនិច្ឆ័យក្នុងអដ្ឋកថានិងហេតុនៃព្រះបរិយត្តិ ដែលខ្លួនរៀនហើយ ក្នុងបឋមវ័យឈ្មោះថា មានសេចក្តីប្រមាទ ក្នុងមជ្ឈិមវ័យ ។ ក្នុងបច្ឆិមវ័យគប្បីជាអ្នកមិនប្រមាទ បំពេញសមណធម៌ចុះ ។ ដោយអាការយ៉ាងនេះឯង ខ្លួនជាការដែលបព្វជិតនោះ សួនគ្រងល្អហើយ ។ តែបើមិនធ្វើដូច្នោះទេ ខ្លួនមិនឈ្មោះថា ជាទីស្រឡាញ់ ឡើយ, បព្វជិតនោះ ដូចគ្នានឹងធ្វើខ្លួនឲ្យក្តៅក្រហាយ ដោយការក្តៅក្រហាយក្នុងកាលជាខាងក្រោយ មែនពិត ។

ក្នុងកាលចប់ទេសនា ពោធិរាជកុមារតាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ។ ព្រះធម្មទេសនា បានសំរេចប្រយោជន៍ដល់បរិស័ទដែលប្រជុំគ្នាហើយ ដូច្នេះឯង ៕៚

(រឿងពោធិរាជកុមារ ចប់)

****

២ រឿងព្រះឧបនន្ទសក្យបុត្រ

សេចក្តីខាងដើម

ព្រះសាស្តា កាលគង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះឧបនន្ទសក្យបុត្រ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា “**អត្តានមេវ បឋមំ**” ជាដើម ។

ព្រះថេរៈចេញឧបាយរកលាភ

ដូចបានស្តាប់មក ព្រះថេរៈនោះឆ្លាតពោលធម្មកថា ។ ភិក្ខុជាច្រើនរូបស្តាប់ធម្មកថា ដែលបដិសំយុត្តដោយភាពជាអ្នកប្រាថ្នាតិចជាដើមរបស់លោកហើយ តែងបូជាលោកដោយចីវរទាំងឡាយ ហើយសមាទានធុតង្គ ។ ព្រះឧបនន្ទនោះប៉ុណ្ណោះ ទទួលយកបរិក្ខារដែលភិក្ខុទាំងនោះលះហើយ ។

រដូវវស្សាមួយជិតចូលមកដល់ ព្រះឧបនន្ទនោះបានចូលទៅកាន់ជនបទ លំដាប់នោះ សាមណេរ និងភិក្ខុក្នុងវត្តមួយពោល នឹងលោក ដោយការស្រឡាញ់ក្នុងធម្មកថិកថា លោកម្ចាស់ សូមលោកម្ចាស់ចាំវស្សាក្នុងទីនេះចុះ ។ ព្រះឧបនន្ទសួរថា ក្នុង វិហារនេះ

បានសំពត់ចំណាំវស្សាប៉ុន្មានផ្ទាំង កាលភិក្ខុទាំងនោះប្រាប់ថា បានសំពត់សាដកមួយអន្លូមួយផ្ទាំង ក៏ដាក់ស្បែកជើងទុកក្នុងទីនោះ បានទៅកាន់ទីដទៃទៀត, ដល់វិហារទី ២ ហើយសួរថា ក្នុងវិហារនេះ ភិក្ខុទាំងឡាយបានអ្វីខ្លះ ? កាលពួកភិក្ខុប្រាប់ថា បានសំពត់ពីរផ្ទាំង ទើបដាក់ឈើច្រត់ទុក, ដល់វិហារទី ៣ សួរថា ក្នុងវិហារនេះភិក្ខុទាំងឡាយបានអ្វីខ្លះ ? កាលភិក្ខុទាំងនោះប្រាប់ថា បានសំពត់ ៣ ផ្ទាំង ក៏ដាក់កំសៀវទឹកទុក, ដល់វិហារទី ៤ សួរថា ក្នុងវិហារនេះភិក្ខុទាំងឡាយបានអ្វីខ្លះ ? កាលពួកភិក្ខុប្រាប់ថា បានសំពត់សាដក ៤ ផ្ទាំង ក៏ពោលថា ល្អណាស់ យើងនឹងនៅក្នុងទីនេះ ហើយក៏ចូលចាំវស្សាក្នុងវិហារនោះ ពោលធម្មកថាដល់គ្រហស្ថ និងភិក្ខុទាំងឡាយនោះឯង ។ គ្រហស្ថ និងភិក្ខុទាំងឡាយនោះ បូជាព្រះឧបនន្ទ ដោយសំពត់ និងចីវរជាច្រើនសន្ធឹក, ព្រះឧបនន្ទនោះ លុះចេញវស្សាហើយ បញ្ជូនដំណឹងទៅក្នុងវិហារដទៃទៀតថា" យើងគួរបានសំពត់ចំណាំវស្សា ព្រោះយើងបានដាក់បរិក្ខារទុកដែរ, ភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវបញ្ជូនសំពត់ចំណាំវស្សាឲ្យ

យើង" ឲ្យគេនាំសំពត់ ចំណាំវស្សាមកហើយ ផ្ទុកយានតូចបរ
ចេញទៅ ។

ព្រះឧបនន្ទៈកាត់ក្តីវិវាទ

គ្រានោះ ភិក្ខុកំឡោះ ២ រូបនៅក្នុងវិហារមួយ បាន សំពត់ សាដក ២ ផ្ទាំង និងសំពត់កម្ពល ១ ផ្ទាំង មិនអាចនឹងចែកគ្នា បានថា សំពត់សាដកចូរជារបស់លោក, សំពត់កម្ពលជារប ស់ខ្ញុំ អង្គុយទាស់ទែងគ្នានៅជិតផ្លូវ ។ ភិក្ខុកំឡោះ ២ រូបនោះឃើញព្រះថេរៈនោះដើរមក ក៏ពោលថា សូមលោកម្ចាស់ជួយចែកឲ្យពួកខ្ញុំផង ។

ថេរៈ. ពួកលោកចូរចែកគ្នាចុះ ។

ភិក្ខុ. ពួកខ្ញុំមិនអាចទេ លោកម្ចាស់ សូមលោកម្ចាស់ ជួយចែកឲ្យពួកខ្ញុំផង ។

ថេរៈ. ពួកលោកនឹងតាមពាក្យរបស់យើងឬ ?

ភិក្ខុ. លោកម្ចាស់ ពួកខ្ញុំនឹងតាម ។

ព្រះថេរៈនោះពោលថា បើដូច្នោះ ល្អហើយ ក៏ឲ្យ សំពត់ សដក ២ ផ្ទាំងដល់ភិក្ខុកំលោះ ២ រូបនោះហើយ ពោលថា សំពត់កម្ពលនេះចូរជារបស់ខ្ញុំអ្នកពោលធម្មកថា

ហើយក៏កាន់

យកសំពត់កម្ពលដែលមានតំលៃច្រើនចៀសចេញទៅ ។ ពួកភិក្ខុកំឡោះបានក្ដៅក្រហាយ ទៅកាន់សំណាក់ព្រះសាស្ដាក្រាបទូលរឿងនោះ ។

បុព្វកម្មរបស់ព្រះឧបនន្ទ

ព្រះសាស្ដា ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបនន្ទនេះកាន់យករបស់ពួកអ្នក ធ្វើឲ្យពួកអ្នកក្ដៅក្រហាយមិនមែនតែឥឡូវនេះទេ សូម្បីកាលមុនធ្លាប់ធ្វើហើយដូចគ្នា ហើយទ្រង់នាំអតីតនិទានមកត្រាស់ថា ៖

ក្នុងអតីតកាល មានសត្វភេ ២ គឺភេរកស៊ីតាមមាត់ប្រាំងមួយ ភេរកស៊ីតាមទឹកជ្រៅមួយ បានត្រីធ្មិន ១ ធំ ឈ្លោះទាស់ទែងគ្នាថា ក្បាលចូរជារបស់យើង,កន្ទុយចូរជារបស់អ្នក, មិនអាចចែកគ្នាបាន ឃើញចចកមួយក៏ពោលថា លោកអ៊ំសូមលោកជួយចែកត្រីនេះឲ្យពួកខ្ញុំ ។

ចចក. យើងព្រះរាជា តាំងទុកក្នុងតំណែងនៃអ្នកប្រឹក្សា, យើងអង្គុយក្នុងទីវិនិច្ឆ័យនោះយូរហើយ ទើបចេញមកដើម្បីត្រូវការសំរាក, ឥឡូវនេះ យើងគ្មានឱកាសទេ ។

ក. លោកអ៊ំ លោកកុំធ្វើយ៉ាងនេះឡើយ, មេត្តាជួយចែកឲ្យពួកខ្ញុំផង ។

ចចក. ពួកអ្នកនឹងធ្វើតាមពាក្យរបស់យើងឬ ?

ក. ពួកខ្ញុំនឹងធ្វើតាម លោកអ៊ំ ។

ចចកនោះពោលថា បើដូច្នោះ ល្អហើយ ក៏បានកាត់ក្បាលទុកម្ខាង កាត់កន្ទុយទុកម្ខាង ក៏កាលកាត់ហើយពោលថា នែក្អួយទាំងពីរ ពួកអ្នកទាំងពីរ អ្នកណាត្រាច់តាមមាត់ច្រាំង អ្នកនោះត្រូវបានកន្ទុយ, អ្នកត្រាច់ទៅក្នុងទឹកជ្រៅ, ក្បាលត្រូវបានអ្នកនោះ, ចំណែកកណ្តាលនេះ ត្រូវបានមកយើងដែលតាំងនៅក្នុងវិនិច្ឆ័យធម៌ កាលនឹងឲ្យភេទាំងពីរយល់ព្រម ទើបពោលគាថានេះថា ៖

កន្ទុយជារបស់ភេ អ្នកត្រាច់រកស៊ីតាមមាត់ច្រាំង,
ក្បាលជារបស់ភេ អ្នកត្រាច់រកស៊ីក្នុងទឹកជ្រៅ, ចំណែក
កណ្តាលនេះ នឹងជារបស់យើង អ្នកតាំងនៅក្នុងធម៌ ។

រួចហើយក៏ពាំកំណាត់កណ្តាលចៀសចេញទៅ ។ ចំណែកភេ

ទាំងពីរនោះក្តៅក្រហាយ បានឈរសំឡឹងមើលចចកនោះ (ទាំងអាក់អន់ចិត្ត) ។

ព្រះសាស្តាទ្រង់រឿងអតីតនេះហើយ មានពុទ្ធដីកាត្រាស់ថា សូម្បីក្នុងអតីតកាល ឧបនន្ទនេះក៏បានធ្វើឲ្យពួកអ្នកឲ្យក្តៅក្រហាយដែរ ឲ្យភិក្ខុទាំងនោះសុខចិត្តហើយ កាលនឹងទ្រង់តិះដៀលព្រះឧបនន្ទ ទើបត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មតាអ្នកប្រៀនប្រដៅអ្នកដទៃ គប្បីធ្វើខ្លួនឲ្យតាំងនៅក្នុងគុណដ៏សមគួរមុនសិន ហើយបានត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

២ អត្តានមេវ បឋមំ បដិរូបេ និវេសយេ
អថញ្ញមនុសាសេយ្យ ន កិលេស្សេយ្យ បណ្ឌិតោ ។

បណ្ឌិតគួរតំកល់ខ្លួនទុក ក្នុងគុណដ៏សមគួរជាជាមុនសិន ហើយសឹមប្រៀនប្រដៅអ្នកដទៃ ជាខាងក្រោយ (ធ្វើយ៉ាងនេះ) នឹងមិនលំបាកឡើយ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បាទព្រះគាថាថា **បដិរូបេ និវេសយេ** បានដល់ គប្បីធ្វើខ្លួនឲ្យតាំងនៅក្នុងគុណដ៏សមគួរ, ព្រះសាស្តាត្រាស់ពាក្យនេះថា បុគ្គលណាបំណងនឹងប្រៀនប្រដៅអ្នកដទៃ

ដោយគុណ មានការប្រាជ្ញាតិចជាដើម ឬដោយបដិបទារបស់ព្រះអរិយវង្សជាដើម, បុគ្គលនោះគប្បីធ្វើខ្លួននោះឯង ឲ្យតាំងនៅក្នុងគុណនោះជាមុនសិន, ពេលតំកល់ខ្លួនដូច្នោះហើយ គប្បីប្រៀនប្រដៅអ្នកដទៃដោយគុណនោះជាខាងក្រោយ ។ ព្រោះថាបុគ្គល កាលមិនញុំាងខ្លួនឲ្យតាំងនៅក្នុងគុណនោះ ប្រដៅអ្នកដទៃតែម្ដងនោះ តែងបានការនិន្ទាពីអ្នកដទៃ ឈ្មោះថារមែងលំបាក ។ បុគ្គលកាលញុំាងខ្លួនឲ្យតាំងនៅក្នុងគុណនោះហើយប្រៀនប្រដៅអ្នកដទៃ រមែងបានការសរសើរអំពីអ្នកដទៃ, ព្រោះដូច្នោះ ឈ្មោះថា រមែងមិនលំបាកឡើយ ។ បណ្ឌិតកាលធ្វើយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា មិនគប្បីលំបាក ។

ក្នុងវេលាចប់ទេសនា ភិក្ខុទាំងពីររូបនោះ តាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ។ ធម្មទេសនាបានជាប្រយោជន៍ ដល់មហាជនដូច្នេះឯង ។៚

(រឿងព្រះឧបនន្ទសក្យបុត្រ ចប់)

****

៣ រឿងព្រះបធានិកតិស្សត្ថេរ

សេចក្ដីខាងដើម

ព្រះសាស្ដា កាលគង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះបធានិកតិស្សត្ថេរ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា "**អត្តាន-ញ្ចេ**" ជាដើម ។

ព្រះបធានិកតិស្សត្ថេរល្អតែប្រដៅអ្នកដទៃ ខ្លួនឯងមិនធ្វើ

ដូចបានស្ដាប់មក ព្រះថេរៈនោះ រៀនព្រះកម្មដ្ឋានក្នុងសំណាក់ព្រះសាស្ដាហើយ នាំពួកភិក្ខុប្រមាណ ៥០០ រូប ទៅចាំវស្សាក្នុងព្រៃ ពោលប្រដៅថា លោកមានអាយុទាំងឡាយពួកលោករៀនព្រះកម្មដ្ឋាន ក្នុងសំណាក់របស់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ដែលទ្រង់ព្រះជន្មនៅ, ត្រូវជាអ្នកមិនប្រមាទធ្វើសមណធម៌ចុះដូច្នេះហើយ ខ្លួនឯងក៏ទៅដេកលក់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះចង្ក្រមក្នុងបឋមយាមហើយ ចូលទៅកាន់វិហារក្នុងមជ្ឈិមយាម ។ ព្រះថេរៈនោះ ទៅកាន់សំណាក់របស់ភិក្ខុទាំងនោះ ក្នុងវេលាខ្លួនដេកលក់ហើយភ្ញាក់ឡើង ពោលថា ពួកលោកមកដោយគិត

ថា នឹងដេកលក់ដូច្នេះឬ ចូរប្រញាប់ទៅធ្វើសមណធម៌ចុះ ដូច្នេះ ហើយ ខ្លួនឯងក៏ទៅដេកយ៉ាងនោះនុ៎ះឯង ។ ពួកភិក្ខុក្រៅនេះ ចង្ក្រមនៅខាងក្រៅក្នុងមជ្ឈិមយាមហើយ ចូលទៅកាន់វិហារ ក្នុងបច្ឆិមយាម ។ ព្រះថេរៈនោះភ្ញាក់ឡើងម្តងទៀត ទៅកាន់ សំណាក់របស់ភិក្ខុទាំងនោះ នាំភិក្ខុទាំងនោះចេញចាកវិហារ ហើយ ខ្លួនឯងក៏ទៅដេកលក់ទៀត, កាលព្រះថេរៈនោះធ្វើដូច្នោះ រហូតកាលជានិច្ច, ភិក្ខុទាំងនោះ មិនអាចនឹងធ្វើការស្វាធ្យាយ ឬចំរើនព្រះកម្មដ្ឋានទុកក្នុងចិត្តបាន ក៏បានដល់ភាពជាអ្នកពាយ មាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះប្រឹក្សាគ្នាថា អាចារ្យរបស់ពួកយើងប្រា- រព្ធសេចក្តីព្យាយាមខ្លាំងម៉្លេះ, ពួកយើងនឹងចាំឃ្លាំមើលលោក ពេលឃ្លាំចាំមើលលោក ឃើញកិរិយារបស់ព្រះថេរៈនោះ ក៏ ពោលថា អ្នកមានអាយុទាំងឡាយ ពួកយើងវិនាសហើយ អាចារ្យរបស់ពួកយើងស្រែកទទេៗ បណ្តាភិក្ខុទាំងនោះ លំបាក ពន់ពេក សូម្បីភិក្ខុមួយរូប ក៏មិនអាចញុំាងវិសេសឲ្យកើត ឡើងបាន ។ ភិក្ខុទាំងនោះចេញវស្សាហើយ ទៅកាន់សំណាក់ ព្រះសាស្តា មានបដិសណ្ឋារៈ ដែលព្រះសាស្តាទ្រង់ធ្វើហើយ ពេលទ្រង់ត្រាស់សួរថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

ពួកអ្នកជាអ្នកមិន ប្រមាទ ធ្វើសមណធម៌ឬ ? ក៏នាំគ្នាក្រាបទូលរឿងនោះ ។

រឿងមាន់រងាវមិនត្រូវវេលា

ព្រះសាស្ដាត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះបានធ្វើអន្តរាយដល់ពួកអ្នក មិនមែនតែក្នុងឥឡូវនេះប៉ុណ្ណោះទេ សូម្បីក្នុងកាលមុន ភិក្ខុនោះក៏បានធ្វើអន្តរាយដល់ពួកអ្នកដែរ កាលភិក្ខុទាំងនោះទូលអង្វរហើយ ទ្រង់ក៏ញុំាងអកាលរវិកុក្កុជាតកឲ្យពិស្ដារ (សេចក្ដីសង្ខេប) ថា ៖

មាន់នេះ ធំធាត់ហើយ ក្នុងសំណាក់របស់អ្នកមិន
មែនជាមាតាបិតា នៅក្នុងត្រកូលមួយមិនមែនជាអាចារ្យ
ទើបមិនដឹងកាល ឬមិនមែនកាល ។

ដូច្នេះហើយ ទ្រង់មានពុទ្ធដីកាត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មតាភិក្ខុ កាលប្រៀនប្រដៅអ្នកដទៃ គប្បីធ្វើខ្លួនឯងឲ្យជាការទូន្មានល្អហើយសិន, ព្រោះបុគ្គល ជាអ្នកទូន្មានខ្លួនល្អហើយ កាលទូន្មានគេឈ្មោះថា រមែងទូន្មានអ្នកបាន ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៣ អត្តានញ្ចេ តថា កយិរា យថញ្ញមនុសាសតិ

សុទន្តោ វត ទមេថ   អត្តា ហិ កិរ ទុទ្ទមោ ។

បុគ្គលប្រៀនប្រដៅអ្នកដទៃយ៉ាងណា ត្រូវធ្វើខ្លួនឯងឲ្យបានយ៉ាងនោះដែរ អ្នកដែលទូន្មានខ្លួនល្អហើយទើបគួរទូន្មានអ្នកដទៃបាន ព្រោះថា ខ្លួនកម្រទូន្មានបានពេកណាស់ ។

អធិប្បាយគាថា

គប្បីជ្រាបសេចក្តីនៃព្រះគាថានេះថា ៖

ភិក្ខុពោលថា គប្បីចង្រ្កមក្នុងបឋមយាមជាដើម ឈ្មោះថា ពោលប្រៀនប្រដៅអ្នកដទៃ យ៉ាងណា ខ្លួនឯងក៏ដូច្នោះត្រូវអធិដ្ឋានកិច្ច មានចង្រ្កមជាដើម ទើបឈ្មោះថា ធ្វើខ្លួនឯងដូចទូន្មានអ្នកដទៃ ។ កាលបើដូច្នេះ ភិក្ខុនោះជាអ្នកមានខ្លួនទូន្មានល្អហើយ គួរទូន្មានបុគ្គលដទៃបាន ។

បាទព្រះគាថាថា **សុទន្តោ វត ទមេថ** សេចក្តីថា ភិក្ខុប្រៀនប្រដៅអ្នកដទៃដោយគុណណា, ត្រូវជាអ្នកហ្វឹកហាត់ល្អហើយ ដោយខ្លួនឯង ដោយគុណនោះសិន ទើបគួរទូន្មានអ្នកដទៃ ។

បាទព្រះគាថា **អត្តា ហិ កិរ ទុទ្ទមោ** សេចក្ដីថា ព្រោះថា ខ្លួននេះ ជាសភាពដែលបុគ្គលទូន្មានបានដោយក្រ, ព្រោះហេតុនោះ ខ្លួននោះ ជាសភាពដែលបុគ្គលទូន្មានល្អហើយដោយ ប្រការណា គួរទូន្មានខ្លួនដោយប្រការនោះ ។

ក្នុងវេលាចប់ទេសនា ភិក្ខុប្រមាណ ៥០០ រូបនោះបានសំរេចព្រះអរហត្តផល ដូច្នេះឯង ៕

(រឿងព្រះបធានិកតិស្សត្ថេរ ចប់)

****

៤ រឿងមាតារបស់ព្រះកុមារកស្សបត្ថេរ

សេចក្តីខាងដើម

ព្រះសាស្តា កាលគង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធមាតារបស់ព្រះកុមារកស្សបត្ថេរ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា *“**អត្តា ហិ អត្តនោ នាថោ**”* ជាដើម ។

មាតារបស់ព្រះកុមារកស្សបៈបួស

បានឮថា មាតារបស់ព្រះថេរៈនោះ ជាសេដ្ឋីធីតា ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ បានសូមបព្វជ្ជា តាំងអំពីខ្លួនទើបនឹងដឹងក្តី,តែទោះខំអង្វររឿយៗ ក៏មាតា និងបិតាមិនឲ្យបព្វជ្ជា ចំរើនវ័យហើយទៅកាន់ត្រកូលស្វាមី ជាអ្នកមានស្វាមីដូចជាទេវតា នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ។ កាលតមក មិនយូរប៉ុន្មាន នាងក៏មានគភ៌, តែនាងមិនដឹងថាខ្លួនមានគភ៌ឡើយ ញុំាងស្វាមីឲ្យត្រេកអរហើយ ក៏បានសូមបព្វជ្ជា ។ គ្រានោះ ស្វាមីនាំនាងទៅកាន់សំណាក់នាងភិក្ខុនីដោយសក្ការៈដ៏ធំ មិនដឹងក៏ឲ្យបួសក្នុងសំណាក់ភិក្ខុនី ដែលជាបក្ខពួករបស់ទេវទត្ត ។

សម័យក្រោយមក នាងត្រូវពួកភិក្ខុនីនោះ ដឹងថា មានគភ៌ហើយ សួរថា នេះដូចម្ដេចហ្ន៎ ? ក៏ប្រាប់ថា ម៉ែម្ចាស់ នាងខ្ញុំមិនជ្រាបថា នេះដូចម្ដេចទេ តែសីលរបស់នាងខ្ញុំ មិនបានធ្លុះធ្លាយឡើយ ។ ពួកនាងភិក្ខុនី នាំនាងទៅកាន់សំណាក់ទេវទត្តហើយ សួរថា នាងភិក្ខុនីនេះបួសដោយសទ្ធា, ពួកខ្ញុំមិនជ្រាបថានាងមានគភ៌, ឥឡូវនេះ ពួកខ្ញុំនឹងធ្វើដូចម្ដេច ? ព្រះទេវទត្តគិតហេតុត្រឹមតែប៉ុណ្ណេះថា សេចក្ដីអាប់ឱន ចូរកុំកើតឡើងដល់ពួកភិក្ខុនីអ្នកធ្វើតាមឱវាទយើង ក៏ពោលថា ពួកនាងចូរឲ្យនាងនោះសឹកចេញទៅ ។ ភិក្ខុនីក្រមុំនោះ ស្ដាប់ពាក្យនោះហើយពោលថា នាងម្ចាស់ សូមនាងម្ចាស់ទាំងឡាយ កុំឲ្យខ្ញុំវិនាសឡើយ, ខ្ញុំមិនបានបួសឧទ្ទិសព្រះទេវទត្តទេ, នាងម្ចាស់ទាំង-ឡាយចូរមកចុះ ចូរនាំខ្ញុំទៅកាន់វត្តជេតពន ដែលជាសំណាក់ព្រះសាស្ដា ។ នាងភិក្ខុនីទាំងនោះ នាំនាងទៅកាន់វត្តជេតពនហើយក្រាបទូលដល់ព្រះសាស្ដា ។

ព្រះកុមារកស្សបៈកើត

ព្រះសាស្ដា សូម្បីទ្រង់ជ្រាបថា នាងមានគភ៌តាំងអំពីនៅជាគ្រហស្ថ តែដើម្បីដោះស្រាយវាទៈជនដទៃ ទើប

ទ្រង់ឲ្យព្រះបាទបសេនទិកោសល អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ចូឡអនាថបិណ្ឌិក មហាឧបាសិកាវិសាខា និងត្រកូលធំៗ ដទៃទៀតមកហើយ ទ្រង់បង្គាប់ព្រះឧបលិត្ថេរថា អ្នកចូរទៅ, ចូរជំរះកម្មរបស់ភិក្ខុក្រមុំនេះឲ្យល្អ កណ្តាលបរស័ទទាំង ៤ ។ ព្រះថេរៈឲ្យគេអញ្ជើញនាងវិសាខា មុខព្រះភក្ត្រព្រះរាជាហើយ ឲ្យសំរុះសំរួលអធិករណ៍នោះ ។ នាងវិសាខា ឲ្យមនុស្សព័ទ្ធគ្រឿងបិទបាំងគឺរាំងននពិនិត្យមើលដៃ ជើង ផ្ចិត និងទីបំផុតនៃផ្ទៃរបស់នាងភិក្ខុនីនោះខាងក្នុងរាំងនន ហើយរាប់ខែ និងថ្ងៃទៅដឹងថា នាងមានគភ៌កាលនៅជាគ្រហស្ថម្ល៉េះ ទើបប្រាប់សេចក្តីនោះដល់ព្រះថេរៈ, គ្រានោះ ព្រះថេរៈញ៉ាំងភាវៈដែលនាងជាអ្នកបរិសុទ្ធ ឲ្យត្រឡប់តាំងឡើងនៅកណ្តាលបរិស័ទ ។ ដោយសម័យដទៃទៀត នាងបានប្រសូតបុត្រ មានអានុភាពច្រើនដែលមានការប្រាថ្នាតាំងទុក ទៀបបាទមូលរបស់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ ព្រះនាមថា បទុមុត្តរៈ ។

ក្រោយមក ថ្ងៃមួយ ព្រះរាជា ស្តេចទៅទីជិតសំណាក់របស់នាងភិក្ខុនី ទ្រង់សណ្តាប់សំឡេងទារក ត្រាស់សួរថា នេះសំឡេងអ្វី កាលអាមាត្យក្រាបទូលថា ព្រះអង្គ បុត្ររបស់នាង

ភិក្ខុនីនោះកើត, នុំះជាសំឡេងបុត្ររបស់នាងភិក្ខុនីនោះ, ទ្រង់នាំកុមារនោះ ទៅកាន់ព្រះរាជមន្ទីររបស់ព្រះអង្គ បានប្រទានឲ្យដល់មេដោះទាំងឡាយ ។ ក៏ក្នុងថ្ងៃដាក់ឈ្មោះ ជនទាំងឡាយដាក់ឈ្មោះកុមារនោះថា កស្សបៈ តែចំណាំបានថា កុមារក-ស្សបៈ ព្រោះកុមារនោះ ជាអ្នកដែលព្រះរាជាឲ្យចំរើនហើយដោយគ្រឿងរក្សារបស់កុមារ ។ កុមារនោះវាយក្មេងក្នុងទីលានកីឡា, កាលពួកក្មេងពោលថា ពួកយើងត្រូវមនុស្សមិនមានម៉ែឪវាយ, ទើបចូលទៅគាល់ព្រះរាជា ទូលសួរថា បពិត្រព្រះអង្គទ្រង់ជាសម្មតិទេព ពួកក្មេងពោលនឹងខ្ញុំព្រះអង្គថា មិនមានមាតា និងបិតា, សូមព្រះអង្គ ត្រាស់ប្រាប់មាតាដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ, ព្រះរាជាទ្រង់បង្ហាញស្ត្រីមេដោះទាំងឡាយហើយ ត្រាស់ប្រាប់ថា ស្ត្រីទាំងនេះជាមាតារបស់អ្នក ក៏ក្រាបទូលថា មាតារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គមិនមានប៉ុណ្ណេះទេ, មាតាខ្ញុំព្រះអង្គមានតែមួយប៉ុណ្ណោះ, សូមព្រះអង្គត្រាស់ប្រាប់មាតានោះដល់ខ្ញុំព្រះអង្គចុះ ។ ព្រះរាជា ទ្រង់ព្រះចិន្តាថា យើងមិនអាចបញ្ឆោតកុមារនេះបាន ទើបប្រាប់ ថា នែអ្នក

មាតារបស់អ្នកជាភិក្ខុនី អ្នក គឺយើងនាំមកអំពីសំណាក់របស់នាងភិក្ខុនី ។

កុមារកស្សបៈចេញបួសសំរេចព្រះអរហត្ត

កុមារនោះ មានសេចក្តីសង្វេគកើតឡើងហើយ ដោយហេតុត្រឹមប៉ុណ្ណោះនុះឯង ក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះបិតា សូមព្រះអង្គទ្រង់ឲ្យទូលបង្គំបួសចុះ" ព្រះរាជាទ្រង់ទទូលថា "ល្អៗបុត្រ" ហើយឲ្យកុមារនោះបួសក្នុងសំណាក់ព្រះសាស្តា ដោយសក្ការៈជាច្រើន ។

កុមារកស្សបៈនោះ បានឧបសម្បទាហើយ ប្រាកដនាមថា ព្រះកុមារកស្សបត្ថេរ ។ លោករៀនកម្មដ្ឋាននៅក្នុងសំណាក់ព្រះសាស្តា ចូលទៅកាន់ព្រៃព្យាយាម មិនអាចនឹងញុំាងគុណវិសេសឲ្យកើតឡើងបាន ទើបគិតថា យើងនឹងរៀនកម្មដ្ឋានឲ្យវិសេសឡើង មកកាន់សំណាក់ព្រះសាស្តា នៅក្នុងព្រៃអន្ធវ័នហើយ, គ្រានោះ ភិក្ខុអ្នកធ្វើសមណធម៌រួមគ្នា ក្នុងសាសនានៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធកស្សបៈ សំរេចអនាគាមិផលហើយ កើតក្នុងព្រហ្មលោកមកអំពីព្រហ្មលោក សួរបញ្ហា ១៥ ខ នឹងព្រះកុមារកស្សបៈនោះហើយបញ្ជូនទៅដោយពាក្យថា អ្នកដទៃវៀរព្រះ

សាស្តាចេញហើយ ដែលអាចនឹងព្យាករណ៍បញ្ហាទាំងនេះមិនមានទេ ។ លោកចូរទៅ, ចូររៀនសេចក្តីនៃបញ្ហាទាំងនេះក្នុងសំណាក់ព្រះសាស្តាចុះ ។ លោកបានធ្វើដូច្នោះ ក៏សំរេចព្រះអរហត្ត ក្នុងវេលាដែលព្រះសាស្តា ទ្រង់ឆ្លើយបញ្ហាចប់ ។

មាតារបស់ព្រះកុមារកស្សបៈសំរេចព្រះអរហត្ត

ក៏តាំងអំពីថ្ងៃ ដែលព្រះថេរៈនោះចេញទៅហើយ ទឹកភ្នែកហូរចេញចាកនេត្រទាំងពីររបស់នាងភិក្ខុនី ដែលជាមាតាអស់ ១២ ឆ្នាំ ។ នាងមានទុក្ខព្រោះប្រាត់ប្រាសចាកបុត្រ (ដូចប្តីប្រពន្ធព្រាត់ប្រាសគ្នាដូច្នោះដែរ) មានមុខជោកដោយទឹកភ្នែកជានិច្ច ត្រាច់ទៅដើម្បីភិក្ខា គ្រាន់តែឃើញព្រះថេរៈក្នុងចន្លោះផ្លូវ ក៏ស្រែកឡើងថា កូនៗ ស្ទុះចូលទៅដើម្បីនឹងចាប់ព្រះថេរៈក៏បានដួលចុះ ។ នាងមានដោះហូរទឹកដោះចេញ ក្រោកឡើងមានចីវរសើម ទៅចាប់ព្រះថេរៈ ។ ព្រះថេរៈគិតថា បើមាតានេះ បានពាក្យផ្អែមពីរោះអំពីសំណាក់របស់យើង, នាងនឹងវិនាស, យើងនឹងចរចានឹងមាតានេះ ដោយពាក្យទ្រគោះ ។ ខណៈនោះ ព្រះថេរៈពោលនឹងនាងភិក្ខុនី ដែលជាមាតានោះថា នាងត្រាច់ធ្វើអ្វី មិនអាចកាត់ត្រឹមតែសេចក្តីស្រឡាញ់បាន

នាង គិតថា ឱ ! ពាក្យរបស់ព្រះថេរៈគ្រោតគ្រាត កូនៗ និយាយ អ្វី ? ត្រូវព្រះថេរៈថាឲ្យជួប្រោះទៀត ទើបគិតថា យើងមិនអាច ទប់ទឹកភ្នែកបានអស់ ១២ ឆ្នាំ ព្រោះហេតុតែបុត្រនេះ, តែបុត្រ របស់យើងនេះ មានចិត្តរឹងត្អឹង, ប្រយោជន៍អ្វី សំរាប់យើង ដោយបុត្រនេះ កាត់សេចក្តីស្នេហាក្នុងបុត្របានហើយ ក៏សំរេច ព្រះអរហត្តក្នុងថ្ងៃនោះឯង ។

ពួកភិក្ខុនាំគ្នាសរសើរព្រះពុទ្ធគុណ

សម័យក្រោយ ភិក្ខុទាំងឡាយសន្ទនាគ្នាក្នុងធម្មសភាថា អ្នកមានអាយុទាំងឡាយ ព្រះកុមារកស្សបត្ថេរ និងព្រះថេរី ជាអ្នកសម្បូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យយ៉ាងនេះ ត្រូវព្រះទេវទត្តឲ្យវិនាសហើយ ចំណែកព្រះសាស្តា ទ្រង់ជាទីពឹងរបស់អ្នកទាំងពីរនោះ, ឱ ! អស្ចារ្យណាស់ ធម្មតាព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ទាំងឡាយ ទ្រង់ជាអ្នកអនុគ្រោះលោក ។

ព្រះសាស្តា ស្តេចមកហើយ ត្រាស់សួរថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ ពួកអ្នកអង្គុយសន្ទនាគ្នាដោយរឿងអ្វី ? ភិក្ខុទាំងនោះ ក្រាបទូលថា ដោយរឿងឈ្មោះនេះ ទ្រង់ក៏ត្រាស់

ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតជាបច្ច័យ ជាទីពំនាក់របស់អ្នកទាំងពីរនេះ មិនមែនតែឥឡូវនេះទេ ក្នុងកាលមុនតថាគតក៏បានជាទីពំនាក់របស់អ្នកទាំងពីរនោះដែរ ហើយទ្រង់ត្រាស់និគ្រោធជាតកនេះ ដោយពិស្តារថា ៖

អ្នក ឬអ្នកដទៃ គប្បីគប់ម្រឹគឈ្មោះនិគ្រោធតែម្យ៉ាង កុំចូលទៅគប់រកម្រឹគឈ្មោះសាខៈឡើយ, ការស្លាប់ក្នុងសំណាក់របស់ម្រឹគឈ្មោះនិគ្រោធប្រសើរជាង, ការរស់នៅក្នុងសំណាក់របស់ម្រឹគឈ្មោះសាខៈនោះ មិនប្រសើរឡើយ ។

ទ្រង់ប្រជុំជាតកថា ម្រឹគឈ្មោះសាខៈក្នុងកាលនោះ បានមកជាទេវទត្តក្នុងកាលឥឡូវនេះ, សូម្បីបរិស័ទរបស់ម្រឹគឈ្មោះសាខៈនោះ ក៏បានជាបរិស័ទរបស់ទេវទត្តនោះឯង, មេម្រឹគដែលដល់វារៈ បានជាព្រះថេរី, កូនម្រឹគបានជាកុមារកស្សបៈចំណែកស្តេចម្រឹគឈ្មោះថា និគ្រោធ ដែលទៅលះបង់ជីវិតដល់មេម្រឹគមានគភ៌ គឺតថាគត, ទ្រង់ប្រកាសភាពដែលព្រះ-ថេរីកាត់សេចក្តីស្រឡាញ់ក្នុងបុត្រហើយ ធ្វើទីពឹងដល់ខ្លួនឯងទើបត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអាស្រ័យមនុស្ស

ដទៃ មិនអាចដើម្បីនឹងមានសួគ៌ ឬមគ្គសំរាប់ទៅបរលោកបាន ទេ, ដូច្នោះ ខ្លួននោះឯងជាទីពឹងរបស់ខ្លួន, មនុស្សដទៃទីនឹងធ្វើអ្វី បាន ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៤ អត្តា ហិ អត្តនោ នាថោ កោ ហិ នាថោ បរោ សិយា
អត្តនា ហិ សុទន្តេន នាថំ លភតិ ទុល្លភំ

ខ្លួនជាទីពឹងរបស់ខ្លួន អ្នកដទៃជាទីពឹងដូចម្ដេចបាន
ព្រោះបុគ្គលអ្នកមានខ្លួនហ្វឹកហ្វឺនល្អហើយ រមែងបាន
នូវទីពឹង ដែលគេបានដោយកម្រ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា **នាថោ** គឺជាទីពំនាក់ ព្រះ-មានព្រះភាគត្រាស់ពាក្យនេះទុកថា បុគ្គលស្ថិតនៅក្នុងខ្លួន គឺ សម្បូណ៌ដោយខ្លួន អាចធ្វើកុសលហើយដល់សួគ៌ ឬដើម្បី ញុំាំងមគ្គឲ្យចំរើន ឬធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវផលបាន, ព្រោះហេតុ នោះឯង ខ្លួនឯងទើបជាទីពឹងរបស់ខ្លួន អ្នកដទៃណាសោត គប្បីជាទីពឹងរបស់បុគ្គលដទៃបាន, ព្រោះបុគ្គលមានខ្លួនហ្វឹកល្អ ហើយ គឺមិនមានការសេពគប់ខុស រមែងបានទីពឹងដែល គេបានដោយកម្រ ពោលគឺអរហត្តផល ។ ក៏ពាក្យថា **នាថំ**

លកតិ ទុល្លភំ នេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់សំដៅយកព្រះ-អរហត្ត ។

ក្នុងវេលាចប់ទេសនា ជនជាច្រើនទាក់សំរេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ដូច្នេះឯង ។៚

(រឿងមាតារបស់ព្រះកុមារកស្សបៈ ចប់)

****

៥ រឿងឧបាសកឈ្មោះមហាកាល

សេចក្ដីខាងដើម

ព្រះសាស្ដា គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធឧបាសក ជាព្រះសោតាបន្នម្នាក់ ឈ្មោះមហាកាល ត្រាស់ព្រះធម្ម-ទេសនានេះថា“**អត្តនា ហិ កតំ បាបំ**” ជាដើម ។

មហាកាលត្រូវចោទថាជាចោរត្រូវគេវាយស្លាប់

បានឮថា ឧបាសកនោះជាអ្នករក្សាឧបោសថ ៨ ថ្ងៃ នៃខែ (មួយខែ ៨ ថ្ងៃ) ស្ដាប់ធម្មកថារហូតពេញមួយយប់ក្នុងវិហារ ។ គ្រានោះ ពួកចោរកាត់ទីតក្នុងផ្ទះមួយក្នុងវេលាយប់ កាន់យកបង្វេចកណ្ដុះទៅ ត្រូវពួកម្ចាស់របស់ភ្ញាក់ឡើង ព្រោះសំឡេងភាជនៈលោហៈទង្គិចគ្នា ដេញតាមហើយ ទម្លាក់ចោលរបស់ដែលខ្លួនកាន់យក ហើយក៏រត់គេចចេញទៅ ។

ចំណែកពួកម្ចាស់របស់ ជាប់តាមចោរជានិច្ច ។ ពួកចោរទាំងនោះខ្ចាត់ខ្ចាយគ្នាទៅគ្រប់ទិស ។ចំណែកចោរម្នាក់កាន់យកផ្លូវទៅកាន់វិហារ ទម្លាក់បង្វេចកណ្ដុះទុកខាងមុខមហា

កាល អ្នកស្តាប់ធម្មកថារហូតពេញមួយយប់ លប់លាងមុខជិតមាត់ព្រះបោក្ខរណីអំព្រលឹមហើយ រត់ចេញទៅ ។

ពួកមនុស្សជាប់តាមពួកចោរមក ឃើញបង្វេចកណ្ឌៈហើយ ក៏ចាប់មហាកាលនោះ ដោយពោលថា ឯងកាត់ទីតក្នុងផ្ទះរបស់ពួកយើង លួចយកបង្វេចកណ្ឌៈទៅហើយ មកធ្វើដូចជាស្តាប់ធម៌ បានវាយដំគាត់ឲ្យស្លាប់ ហើយក៏ចៀសចេញទៅ ។

មហាកាលស្លាប់សមគួរដល់បុព្វកម្ម

គ្រានោះ ភិក្ខុកំលោះ និងពួកសាមណេរទាំងឡាយ កាន់ក្អមទឹកទៅអំពីព្រលឹម ជួបមហាកាលនោះ ពោលថា ឧបាសកស្តាប់ធម្មកថានៅក្នុងវិហារ បានមរណៈមិនសមគួរ ហើយក៏នាំគ្នាក្រាបទូលដល់ព្រះសាស្តា ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាកាលបានមរណៈមិនសមគួរក្នុងអត្តភាពនេះពិតមែនហើយ, តែគេបានមរណៈសមគួរដល់កម្មដែលធ្វើទុកហើយក្នុងកាលមុននោះឯង ភិក្ខុកំលោះ និងសាមណេរទាំងនោះអារាធនាហើយ ទ្រង់ក៏ត្រាស់បុព្វកម្មរបស់មហាកាលនោះថា ៖

បុព្វកម្មរបស់មហាកាល

បានឮថា ក្នុងអតីតកាល មានពួកចោរនៅចាំស្ទាក់ត្រង់មាត់ព្រៃ នៃបច្ចន្តគ្រាមមួយកន្លែង ក្នុងដែននៃព្រះចៅពារាណសី ។ ព្រះរាជាទ្រង់ចាត់តាំងរាជភដម្នាក់ទុកត្រង់មាត់ព្រៃ ។ រាជភដនោះ ទទួលថ្លៃឈ្នួលហើយ ក៏នាំមនុស្សទៅអំពីត្រើយខាងនេះទៅកាន់ត្រើយខាងនោះ, នាំមនុស្សអំពីត្រើយខាងនោះមកកាន់ត្រើយខាងនេះ ។

តមកមនុស្សម្នាក់ នាំកិរិយារូបស្អាតរបស់ខ្លួនឡើងកាន់យានតូចហើយ បានទៅដល់ទីនោះ ។ រាជភដគ្រាន់តែឃើញស្ត្រីនោះ ក៏កើតស្នេហា, កាលមនុស្សនោះពោលថា នាយ សូមលោកជួយនាំខ្ញុំទាំងពីរឲ្យឆ្លងផុតព្រៃផង ក៏ប្រាប់ថា ឥឡូវនេះយប់ហើយ, ចាំព្រឹកចុះ យើងនឹងជួយឲ្យឆ្លងផុតទៅ ។

មនុស្ស. នាយ នៅទាន់វេលាទេ, មេត្តានាំខ្ញុំទាំងពីរទៅឥឡូវនេះចុះ ។

រាជភដ. ត្រឡប់ចុះ អ្នកដ៏ចំរើន អាហារ និងទីស្នាក់អាស្រ័យក្នុងផ្ទះរបស់ខ្ញុំមាន ។

មនុស្សនោះមិនប្រាថ្នានឹងត្រឡប់ឡើយ ។ ចំណែករាជ-កជនេះ ឲ្យសញ្ញាដល់ពួកបុរស ញ៉ាំងយានតូចឲ្យត្រឡប់ហើយ ឲ្យទីស្នាក់អាស្រ័យត្រង់ខ្លោងទ្វារ ឲ្យគេរៀបចំអាហារដល់មនុស្សនោះ ទាំងដែលមិនប្រាថ្នាឡើយ ។ ក៏ក្នុងផ្ទះរាជកជនោះ មាន កែវមណីមួយ ។ រាជកជនោះឲ្យគេយកកែវមណីទៅលាក់ទុក

ក្នុងចន្លោះនៃយានតូចរបស់មនុស្សនោះហើយ ក្នុងវេលាជិតភ្លឺក៏ធ្វើសំឡេងដូចជាពួកចោរចូលស្រុក ។

លំដាប់នោះ ពួកបុរសបង្ហាញដល់រាជកជថា នាយ កែវមណី ត្រូវពួកចោរលួចយកទៅហើយ ។ រាជកជបញ្ជាថា ពួកអ្នកចូរតាំងកងរក្សាទុកត្រង់ទ្វារស្រុកទាំងឡាយ ពិនិត្យមើលអ្នកចេញទៅអំពីខាងក្នុងស្រុក ។ ចំណែកមនុស្សក្រៅនេះ រៀបចំយានតូចស្រេចហើយ ក៏បរចេញទៅពីព្រលឹម ។ ខណៈនោះពួកអ្នកបំរើរបស់រាជកជ ក៏ឆែកឆេយានតូចរបស់មនុស្សនោះឃើញកែវមណី ដែលខ្លួនលាក់ទុក ក៏គំរាមថា អ្នកលួចយកកែវមណីទៅ ក៏វាយបង្ហាញដល់មេស្រុកថា នាយ ពួកខ្ញុំចាប់ចោរបានហើយ ។ មេស្រុកនិយាយថា យើងជារាជកជ ឲ្យ

អ្នកស្នាក់អាស្រ័យក្នុងផ្ទះ ឲ្យកត្តុហើយ ឯងហ៊ានលួចយកកែវ-មណី

ពួកអ្នកចូរចាប់អាបុរសអាក្រក់នេះ ហើយឲ្យនាំគ្នាវាយដំទាល់តែស្លាប់ ។ នេះជាបុព្វកម្មរបស់មហាកាលនោះ ។ រាជកដនោះ ចុតិចាកអត្តភាពនោះហើយ កើតក្នុងអវីចី ឆេះក្នុងអវីចីនោះអស់កាលដ៏យូរ ត្រូវគេវាយដំដល់មរណភាពយ៉ាងនោះឯង អស់ ១០០ អត្តភាព ព្រោះវិបាកដែលសេសសល់ ។

បាបរមែងញាំញីអ្នកធ្វើ

ព្រះសាស្តា សំដែងបុព្វកម្មរបស់មហាកាលនោះហើយ មានព្រះពុទ្ធដីកាត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បាបកម្មដែលខ្លួនធ្វើទុកនោះឯង រមែងញាំញីសត្វទាំងនេះ ក្នុងអបាយទាំង ៤ ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៥ អត្តនា ហិ កតំ បាបំ អត្រជំ អត្តសម្ភវំ
អភិមត្ថតិ ទុម្មេធំ វជិរំវម្ហយំ មណឹ ។

បាបកើតអំពីខ្លួន មានខ្លួនជាដែនកើត ដែលខ្លួនធ្វើហើយ តែងញាំញីមនុស្សឥតប្រាជ្ញា ដូចពេជ្រសំរាប់កាត់កែវមណី ដែលកើតអំពីថ្មដូច្នោះឯង ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្ដាបទទាំងនោះ បាទព្រះគាថាថា **វជិរំវម្ហយំ មណឹ** សេចក្ដីថា ដូចជាពេជ្រសំរាប់កាត់កែវមណី ដែលកើតអំពីថ្ម ។ លោកអធិប្បាយពាក្យនេះទុកថា ពេជ្រដែលសំរេចអំពីថ្ម មានថ្មជាដែនកើត កាត់កែវមណីដែលកើតអំពីថ្ម គឺកែវមណីដែលសំរេចអំពីថ្ម ដែលរាប់ថាជាទីតាំងរបស់ខ្លួននោះនុ៎ះឯង គឺធ្វើឲ្យជាប្រហោងតូច-ធំ ឲ្យជាកំណាត់តូច-ធំ ធ្វើឲ្យប្រើប្រាស់មិនបាន យ៉ាងណា, បាបដែលខ្លួនធ្វើហើយ កើតក្នុងខ្លួន មានខ្លួនជាដែនកើត រមែងញាំញី គឺកំចាត់បុគ្គលអ្នកមានបញ្ញាតិច គឺអ្នកឥតបញ្ញា ក្នុងអបាយ ៤ ដូច្នោះឯង ។

ក្នុងវេលាចប់ទេសនា ភិក្ខុដែលមកប្រជុំគ្នា សំរេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផល ដូច្នេះឯង ។៚

(រឿងឧបាសកឈ្មោះមហាកាល ចប់)

****

៦ រឿងព្រះទេវទត្ត

សេចក្ដីខាងដើម

ព្រះសាស្ដា គង់នៅក្នុងវត្តវេឡុវ័ន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះ-ទេវទត្ត ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា “**យស្ស អច្ចន្តទុស្សីល្យំ**” ជាដើម ។

សន្ទនារឿងលាមករបស់ទេវទត្ត

សេចក្ដីពិស្ដារថា ថ្ងៃមួយ ពួកភិក្ខុសន្ទនាគ្នាក្នុងធម្ម-សភាថា អ្នកមានអាយុទាំងឡាយ ទេវទត្តជាអ្នកទ្រុស្ដសីល មានធម៌លាមក ញុះញង់ព្រះបាទអជាតសត្រូវ ញ៉ាំងលាភនិងសក្ការៈជាច្រើនឲ្យកើតឡើង បបួលព្រះបាទអជាតសត្រូវក្នុងការសំលាប់ព្រះរាជបិតា ព្យាយាមដើម្បីនឹងសំលាប់ព្រះ-តថាគត ដោយប្រការផ្សេងៗ ព្រោះតណ្ហា ដែលចំរើនឡើងហើយ ដោយហេតុគឺភាពជាអ្នកទ្រុស្ដសីលនោះឯង ។

ព្រះសាស្ដា ស្ដេចមកត្រាស់សួរថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ ពួកអ្នកអង្គុយសន្ទនាគ្នាដោយកថាអ្វី ? ភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គចំរើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គសន្ទនាគ្នា

ដោយកថានេះ ទ្រង់ក៏ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិនមែនតែឥឡូវនេះប៉ុណ្ណោះទេ, ក្នុងកាលមុនទេវទត្តក៏ព្យាយាមដើម្បីសំលាប់តថាគត ដោយប្រការផ្សេងៗ ដែរ ត្រាស់ព្រះជាតកទាំងឡាយ មានកុរុង្គជាតកជាដើមហើយ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តណ្ហា ដែលកើតឡើងព្រោះហេតុ គឺជាអ្នកទ្រុស្តសីល រុំព័ទ្ធ រួបរឹតនូវបុគ្គលទ្រុស្តសីលក្រែកន្ទង់ ទៅក្នុងអបាយ មាននរកជាដើម ដូចជាពួរជ្រៃរួបរឹតដើមឈើ ហើយបំបាក់ចុះដូច្នោះ ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៦ យស្ស អច្ចន្តទុស្សីល្យំ មាលុវា សាលមិវោត្ថតំ
ករោតិ សោ តថត្តានំ យថា នំ ឥច្ឆតី ទិសោ ។

ភាពជាអ្នកទ្រុស្តសីលហួសហេតុ គ្របសង្កត់ (នូវអត្តភាព) របស់បុគ្គលណា ដូចវល្លិ៍ដែលរួបរឹតដើមឈើ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ធ្វើខ្លួនឯងឲ្យវិនាស ដូចជាចោរអ្នកប្រាថ្នាធ្វើបុគ្គលនោះឲ្យវិនាស ដូច្នោះ ។

អធិប្បាយគាថា

កាពជាអ្នកទ្រុស្តសីលដោយចំណែកតែមួយ ឈ្មោះថា **អច្ចន្តទុស្សីល្យំ** ក្នុងព្រះគាថានោះ ។ បុគ្គលជាគ្រហស្ថ ធ្វើអកុសលកម្មបថ ១០ តាំងអំពីកើតក្តី, អ្នកជាបព្វជិតត្រូវគរុកាបត្តិ គឺបារាជិក និងសង្ឃាទិសេស តាំងអំពីថ្ងៃឧបសម្បទាមកក្តី ឈ្មោះថា អ្នកទ្រុស្តសីលហួសហេតុ ។

តែបទថា **អច្ចន្តទុស្សីល្យំ** នេះ ព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ត្រាស់ក្នុងព្រះគាថានេះ ទ្រង់សំដៅយកភាពជាអ្នកទ្រុស្តសីលដែលមកហើយតាមគតិរបស់បុគ្គលអ្នកទ្រុស្តសីល ២-៣ អត្តភាព ។

ម្យ៉ាងទៀត តណ្ហាដែលអាស្រ័យទ្វារ ៦ របស់បុគ្គលទ្រុស្តសីលកើតឡើង បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា ភាពជាអ្នកទ្រុស្តសីលក្នុងព្រះគាថានេះ ។

បាទព្រះគាថាថា **មាលុវា សាលមិវោត្ថតំ** សេចក្តីថា ភាពជាអ្នកទ្រុស្តសីល ពោលគឺតណ្ហា រួបរឹត គឺគ្របសង្កត់អត្តភាពរបស់បុគ្គលណា, ដូចជាពួរជ្រៃរួបរឹតដើមឈើ គឺគ្របដណ្តប់សព្វអន្លើ ដោយអំណាចការទទួលទឹកដោយស្លឹក ក្នុងពេលភ្លៀងធ្លាក់ ហើយបំបាក់ចុះដូច្នោះឯង ។បុគ្គលនោះ គឺអ្នក

ត្រូវតណ្ហា ពោលគឺភាពជាអ្នកទ្រុស្តសីលនោះ គ្របសង្កត់ឲ្យធ្លាក់ទៅ ក្នុងអបាយទាំងឡាយ ដូចដើមឈើត្រូវពួរជ្រៃរួបរឹតឲ្យដួលចុះលើផែនដីដូច្នោះ, ទើបឈ្មោះថា ធ្វើខ្លួនឯងឲ្យវិនាសដូចជាចោរ អ្នកប្រាថ្នាធ្វើបុគ្គលនោះឲ្យវិនាសដូច្នោះឯង ។

ក្នុងវេលាចប់ធម៌ទេសនា ជនជាច្រើន សំរេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ដូច្នេះឯង ៕

(រឿងព្រះទេវទត្ត ចប់)

****

៧ រឿងការខ្វល់ខ្វាយដើម្បីនឹងបំបែកសង្ឃ

សេចក្តីខាងដើម

*ព្រះសាស្តា ស្តេចនៅនាវេឡុវ័ន ទ្រង់ប្រារព្ធការខ្វល់ខ្វាយដើម្បីនឹងបំបែកសង្ឃ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា “**សុករានិ**” ជាដើម ។*

ព្រះទេវទត្តព្យាយាមបំបែកសង្ឃ

សេចក្តីពិស្តារថា ថ្ងៃមួយ ព្រះទេវទត្តខ្វល់ខ្វាយដើម្បីនឹងបំបែកសង្ឃ ឃើញព្រះអានន្ទត្ថេរកំពុងត្រាច់បិណ្ឌបាត ក៏ប្រាប់បំណងរបស់ខ្លួន ។ ព្រះថេរៈស្តាប់ដំណឹងនោះហើយ ទៅកាន់សំណាក់របស់ព្រះសាស្តា បានទូលពាក្យនេះនឹងព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គ វេលាព្រឹកខ្ញុំព្រះអង្គស្លៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រត្រង់វេឡុវ័ននេះហើយ ចូលទៅកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះដើម្បីបិណ្ឌបាត, បពិត្រព្រះអង្គ ទេវទត្តបានឃើញខ្ញុំព្រះអង្គត្រាច់បិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះហើយ ចូលទៅរកខ្ញុំព្រះអង្គបានពោលពាក្យនេះថា អាវុសោ អានន្ទ ចាប់ផ្តើមអំពីថ្ងៃនេះខ្ញុំនឹងធ្វើឧបោសថ និងសង្ឃកម្មបែកអំពីព្រះមានព្រះភាគ និង

កិក្ខុសង្ឃ, បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ថ្ងៃនេះ ទេវទត្តនឹងបំបែកសង្ឃ គឺនឹងធ្វើឧបោសថ និងសង្ឃកម្ម ។

សេចក្ដីល្អមនុស្សល្អធ្វើងាយ

កាលព្រះអានន្ទក្រាបទូលដូច្នោះហើយ ព្រះសាស្ដាទ្រង់បន្លឺព្រះឧទានថា ៖

សេចក្ដីល្អ មនុស្សល្អធ្វើងាយ, សេចក្ដីល្អ មនុស្សអាក្រក់ធ្វើលំបាក, សេចក្ដីអាក្រក់ មនុស្សអាក្រក់ធ្វើងាយ, សេចក្ដីអាក្រក់ អរិយបុគ្គលធ្វើបានដោយកម្រ

ហើយត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ ឈ្មោះថា កម្មដែលមិនជាប្រ-យោជន៍ដល់ខ្លួន ធ្វើបានងាយ, កម្មដែលជាប្រយោជន៍ដល់ខ្លួនធ្វើបានដោយលំបាកពន់ពេក ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៧ សុករានិ អសាធូនិ អត្តនោ អហិតានិ ច
យំ វេ ហិតញ្ច សាធុញ្ច តំ វេ បរមទុក្ករំ ។

កម្មទាំងឡាយណា មិនល្អផង មិនជាប្រយោជន៍ដល់ខ្លួនផង កម្មទាំងនោះ ដែលជនពាលធ្វើបានដោយងាយ កម្មណា ជាប្រយោជន៍ផង ល្អផង កម្មនុ៎ះឯងដែលជនពាលធ្វើបានដោយលំបាក ។

អធិប្បាយគាថា

ព្រះគាថានោះមានសេចក្ដីថា ៖

កម្មទាំងឡាយណា មិនល្អ គឺមានទោស ទាំងជាផ្លូវអបាយ ឈ្មោះថា មិនជាប្រយោជន៍ដល់ខ្លួន ព្រោះធ្វើនោះឯង កម្មទាំងនោះធ្វើងាយ ។ ចំណែកកម្មណា ឈ្មោះថា ជាប្រយោជន៍ដល់ខ្លួន ព្រោះធ្វើ ឈ្មោះថា ល្អ ដោយអត្ថថា គ្មានទោស គឺជាផ្លូវសុគតិ ទាំងជាផ្លូវព្រះនិព្វាន, កម្មនោះធ្វើសែនលំបាក ដូចបង្វែរទឹកស្ទឹងគង្គាដែលហូរទៅទិសឯកើត ធ្វើឲ្យងាកមុខត្រឡប់ដូច្នោះ ។

ក្នុងវេលាចប់ទេសនា ជនជាច្រើន សំរេចលោកុត្តរផល មានសោតាបត្តិផលជាដើម ដូច្នេះឯង ។៚

(រឿងការខ្វល់ខ្វាយដើម្បីទីងបំបែកសង្ឃ ចប់)

****

៨ រឿងព្រះកាលត្ថេរ

សេចក្តីខាងដើម

ព្រះសាស្តា កាលគង់នៅវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះកាលត្ថេរ បានត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា “**យោ សាសនំ**” ជាដើម ។

ព្រះថេរៈមិនឲ្យឧបដ្ឋាយិកាទៅស្តាប់ធម៌

ដូចបានឮមក ស្ត្រីម្នាក់ក្នុងក្រុងសាវត្ថី តាំងនៅក្នុងទីនៃមាតា ទំនុកបំរុងព្រះថេរៈអង្គនោះ ។ ពួកមនុស្សក្នុងផ្ទះនៃអ្នកស្និទ្ធស្នាលរបស់ស្ត្រីនោះ ស្តាប់ធម៌ក្នុងសំណាក់ព្រះសាស្តាហើយ ត្រឡប់មកផ្ទះហើយសរសើរថា ឱ ! ឈ្មោះថាព្រះពុទ្ធទាំងឡាយអស្ចារ្យហ្ន៎, ឱ ! ព្រះធម្មទេសនាក៏ពីរោះ ។ ស្ត្រីនោះ ស្តាប់ពាក្យរបស់ជនទាំងនោះហើយ ក៏ប្រាប់ដល់ព្រះកាលៈថា លោកម្ចាស់ ខ្ញុំចង់ស្តាប់ព្រះធម្មទេសនារបស់ព្រះសាស្តាខ្លះ ។ លោកហាមនាងថា កុំទៅទីនោះឡើយ ។ ស្ត្រីនោះ ក្នុងថ្ងៃព្រឹកឡើង ក៏សូមទៀត សូម្បីត្រូវកាលៈនោះហាមដល់ទៅ ៣ ដង ក៏នៅតែចង់ស្តាប់ធម៌នោះទៀត ។ មានពាក្យ

សួរជ្រែកចូលមកថា ចុះហេតុអ្វី បានជាលោកហាមនាង ? ឆ្លើយថា បានឮថា លោក មានគំនិតឃើញដូច្នេះថា បើឧបាសិកានេះ បានស្តាប់ធម៌ក្នុងសំណាក់ព្រះសាស្តាហើយ នឹងបែកចាកយើង ហេតុនោះ បានជាលោកហាមឃាត់នាង ។

ថ្ងៃមួយ ស្ត្រីនោះបរិភោគអាហារស្រេច សមាទានឧបោសថហើយ ផ្តាំបុត្រីទុកថា កូន ចូរអង្គាសលោកម្ចាស់ ឲ្យល្អ ហើយបានទៅវិហារអំពីព្រលឹម ។ ចំណែកបុត្រីរបស់នាង ក៏អង្គាសព្រះកាលៈដោយយកចិត្តទុកដាក់ ពេលលោកមកដល់នាងសួរថា មហាឧបាសិកាទៅណា ? (នាង) ប្រាប់ថា ទៅវិហារស្តាប់ធម៌ ។ លោកបានស្តាប់ដំណឹងនោះហើយ ក្តៅធ្លូល ព្រោះការក្តុកចិត្តតាំងឡើងក្នុងផ្ទៃ ក៏នឹកថា ឥឡូវនេះ ឧបាសិកានោះបែកចាកអញហើយ ទៅយ៉ាងប្រញាប់ ឃើញស្ត្រីនោះស្តាប់ធម៌ក្នុងសំណាក់ព្រះសាស្តា ក៏ទូលព្រះសាស្តាថា ព្រះអង្គ ស្ត្រីនេះជាមនុស្សល្ងង់ មិនចូលចិត្តធម្មកថាដ៏ល្អិត, កុំត្រាស់ធម្មកថាដ៏ល្អិត ដែលប្រដាប់ដោយសភាវធម៌មានខន្ធជាដើមឡើយ ត្រាស់ត្រឹមតែទានកថា ឬសីលកថាដល់នាងក៏ល្មម ។

សក្ការៈរមែងសំលាប់មនុស្សអាក្រក់

ព្រះសាស្តា ទ្រង់ជ្រាបអធ្យាស្រ័យរបស់លោកហើយ ត្រាស់ថា អ្នកជាមនុស្សឆោត អាស្រ័យទិដ្ឋិដ៏អាក្រក់ ហាមឃាត់ពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធ, អ្នកឯងព្យាយាមដើម្បីសំលាប់ខ្លួន ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៨ យោ សាសនំ អរហតំ អរិយានំ ធម្មជីវិនំ

បដិក្កោសតិ ទុម្មេធោ ទិដ្ឋឹ និស្សាយ បាបិកំ

ផលានិ កណ្ដកស្សេវ អត្តឃញ្ញាយ ផល្លតិ ។

បុគ្គលណា អប្បប្រាជ្ញា អាស្រ័យទិដ្ឋិដ៏លាមក ហាមឃាត់សាសនា របស់ព្រះអរហន្តទាំងឡាយដ៏ប្រសើរ រស់នៅដោយធម៌ ការហាមឃាត់ របស់បុគ្គលនោះ រមែងចេញផល ដើម្បីសំលាប់ខ្លួន ដូចផ្លែឫស្សីដូច្នោះ ។

អធិប្បាយគាថា

ព្រះគាថានោះ មានសេចក្ដីថា ៖

បុគ្គលណា ឆោត អាស្រ័យទិដ្ឋិដ៏អាក្រក់ ហាមប្រាមពួកជនដែលកំពុងពោលថា នឹងស្ដាប់ធម៌ក្ដី ថានឹងថ្វាយទានក្ដី

ព្រោះ ខ្វាចអំពីការសូន្យសក្ការៈរបស់ខ្លួន ឈ្មោះថា ជំទាស់ពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះអរិយបុគ្គល ដែលជាព្រះអរហន្ត ធ្លាប់រស់នៅដោយធម៌ គឺព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់, ការជំទាស់និងទិដ្ឋិ ដ៏លាមកនោះ របស់បុគ្គលនោះ រមែងដូចជាផ្លែរបស់ឈើមានបន្លា ពោលគឺដើមឫស្សី, ហេតុនោះ ដើមឫស្សី កាលផ្លែ រមែងផ្លែដើម្បីសំលាប់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ, យ៉ាងណា សូម្បីបុគ្គលនោះ ក៏រមែងកើតមកដើម្បីសំលាប់ខ្លួន គឺថា កើតមកដើម្បីបំផ្លាញខ្លួនឯងដូច្នោះ ។ សមពិត សូម្បីគាថាប្រពន្ធនេះ ព្រះមានព្រះភាគក៏បានត្រាស់ទុកថា ៖

ផ្លែចេក តែងសំលាប់ដើមចេកចោល ផ្លែឫស្សី
តែងសំលាប់ដើមឫស្សីចោលផ្លែបបុសតែងសំលាប់
ដើមបបុសចោល កូនក្នុងគភ៌តែងសំលាប់មេសេះ
អស្សតរ ចោលយ៉ាងណា, សក្ការៈ ក៏រមែងសំលាប់
បុរសអាក្រក់ ដូច្នោះ ។

ក្នុងវេលាចប់ទេសនា ឧបាសិកាតាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ទេសនាបានមានប្រយោជន៍ដល់បរិស័ទ ដែលប្រជុំគ្នាហើយដូច្នោះឯង ។l

(រឿងកាលត្ថេរ ចប់)

****

៩ រឿងឧបាសកឈ្មោះចុល្លកាល

សេចក្តីខាងដើម

ព្រះសាស្តា កាលគង់នៅវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធឧបាសឈ្មោះចុល្លកាល ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា "**អត្តនាវ កតំ បាបំ**" ជាដើម ។

ចុល្លកាលត្រូវចោទថាជាចោរ

ដូចបានឮមក ថ្ងៃមួយ ពួកចោរជីកឧមង្គ ត្រូវពួកម្ចាស់ទ្រព្យដេញតាមក៏ទំលាក់បង្វេចទ្រព្យទុកខាងមុខឧបាសកដែលស្តាប់ធម្មកថាក្នុងវិហារមួយរាត្រី ហើយដើរចេញមកពីវិហារអំពីព្រលឹមមកកាន់ក្រុងសាវត្ថី ក៏លួចរត់គេចចេញទៅ ដោយន័យដែលពោលហើយ ក្នុងរឿងមហាកាលនោះឯង ។ ពួកមនុស្សឃើញគាត់ហើយនិយាយថា មនុស្សនេះធ្វើចោរកម្ម

ពេលរាត្រីហើយ មកធ្វើដូចជាស្លាប់ធម៌, អ្នកទាំងឡាយ ចូរជួយចាប់វាទុក ហើយក៏វាយឧបាសកនោះ ។

ចុល្លកាលអត់ស្លាប់ព្រោះនាងកុម្ភទាសីជួយ

ពួកនាងកុម្ភទាសី ដើរទៅកំពង់ទឹក ប្រទះហេតុនោះ ក៏ពោលថា នាយ លោកទាំងឡាយចូរចៀសចេញទៅ, អ្នកនេះមិនបានធ្វើកម្មបែបនេះទេ ហើយឲ្យមនុស្សទាំងនោះលែងគាត់មកវិញ ។ ឧបាសកទៅកាន់វិហារ ប្រាប់ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយថា លោកម្ចាស់ ខ្ញុំព្រះករុណា ត្រូវមនុស្សទាំងឡាយឲ្យវិនាសហើយ, ខ្ញុំករុណាបានជីវិត ព្រោះអាស្រ័យពួកនាងកុម្ភទាសី ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្រាបទូលរឿងនោះដល់ព្រះតថាគត ។

សៅហ្មងឬមិនសៅហ្មងព្រោះខ្លួនឯង

ព្រះសាស្តា ទ្រង់សណ្តាប់ពាក្យរបស់ភិក្ខុទាំងនោះហើយ ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុល្លកាលឧបាសក បានជីវិតព្រោះអាស្រ័យពួកនាងកុម្ភទាសី និងការដែលខ្លួនមិនមែនអ្នកធ្វើ, ព្រោះថា ធម្មតាសត្វទាំងនេះ ធ្វើបាបកម្មដោយខ្លួនឯងហើយ រមែងសៅហ្មងដោយខ្លួនឯង ក្នុងអបាយ មាននរកជាដើម, ចំណែកសត្វទាំងឡាយ ធ្វើកុសលហើយ ទៅកាន់សុគតិ

និងនិព្វាន ឈ្មោះថា បរិសុទ្ធបានដោយខ្លួនឯង ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៩ អត្តនាវ កតំ បាបំ អត្តនា សង្កិលិស្សតិ
អត្តនា អកតំ បាបំ អត្តនាវ វិសុជ្ឈតិ
សុទ្ធិ អសុទ្ធិ បច្ចត្តំ នាញ្ញោ អញ្ញំ វិសោធយេ ។

អ្នកធ្វើបាបខ្លួនឯង នឹងសៅហ្មងខ្លួនឯង អ្នកមិនធ្វើខ្លួនឯង តែងបរិសុទ្ធស្អាតខ្លួនឯង សេចក្តីបរិសុទ្ធនិងមិនបរិសុទ្ធ មានចំពោះខ្លួន អ្នកដទៃនឹងធ្វើអ្នកដទៃឲ្យបរិសុទ្ធពុំបានទេ ។

អធិប្បាយគាថា

ព្រះគាថានោះ មានសេចក្តីថា ៖

អកុសលកម្ម ជាកម្មដែលអ្នកណាធ្វើហើយ ដោយខ្លួនឯង, អ្នកនោះកាលសោយទុក្ខក្នុងអបាយ ៤ ឈ្មោះថា សៅហ្មងដោយខ្លួនឯង, ចំណែកបាបដែលអ្នកណាមិនបានធ្វើដោយខ្លួនឯង, អ្នកនោះកាលទៅកាន់សុគតិ និងនិព្វាន ឈ្មោះថារមែងបរិសុទ្ធដោយខ្លួនឯង, សេចក្តីបរិសុទ្ធ ពោលគឺកុសល-កម្ម និងសេចក្តីមិនបរិសុទ្ធ ពោលគឺអកុសលកម្ម ជារបស់

ចំពោះខ្លួន គឺរមែងឲ្យផលចំពោះខ្លួន របស់សត្វអ្នកធ្វើទាំង-ឡាយ ។ បុគ្គលដទៃ ធ្វើបុគ្គលដទៃឲ្យបរិសុទ្ធមិនបាន គឺឲ្យហ្មត់ហ្មង់មិនបានឡើយ ឲ្យសៅហ្មងមិនបានឡើយ ។

ក្នុងវេលាចប់ទេសនា ចុល្លកាលតាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ។ ព្រះធម្មទេសនា បានមានប្រយោជន៍ដល់បរិស័ទដែលប្រជុំគ្នា ដូច្នេះឯង ៕

(រឿងឧបាសកឈ្មោះចុល្លកាល ចប់)

****

១០ រឿងព្រះអត្តទត្ថត្ថេរ

សេចក្ដីខាងដើម

ព្រះសាស្ដា កាលគង់នៅវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះ-អត្តទត្ថត្ថេរ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា “**អត្តទត្ថំ បរត្ថេន**” ជាដើម ។

ព្រះថេរៈព្យាយាមបំពេញប្រយោជន៍

ដូចបានឮមក កាលព្រះសាស្ដាត្រាស់ក្នុងកាលជិតនឹងបរិនិព្វានថា “ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អំណឹះ ៤ ខែទៀតអំពីថ្ងៃនេះ តថាគតនឹងបរិនិព្វាន” ភិក្ខុប្រមាណ ៧០០ រូប ដែលនៅជាបុថុជ្ជនកើតសេចក្ដីសង្វេគ មិនលះសំណាក់ព្រះសាស្ដាឡើយ ត្រាច់ប្រឹក្សាគ្នាថា អ្នកមានអាយុ ពួកយើងនឹងធ្វើដូចម្ដេចហ្ន៎ ។

ចំណែកព្រះអត្តទត្ថត្ថេរគិតថា ឮថា ព្រះសាស្ដានឹងបរិ-និព្វាន ដោយកាលកន្លងទៅ ៤ ខែទៀត, ក៏ខ្លួនយើងនៅជាអ្នកមានរាគៈ, កាលព្រះសាស្ដានៅទ្រង់ព្រះជន្មនៅនេះឯង យើងនឹងព្យាយាមដើម្បីព្រះអរហត្ត ។ ព្រះថេរៈនោះ ទើបមិនបាន

ទៅកាន់សំណាក់របស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ លំដាប់នោះ ភិក្ខុទាំងឡាយពោលនឹងលោកថា អ្នកមានអាយុ ហេតុអ្វី ទើបលោកមិនមកសំណាក់របស់ពួកខ្ញុំ, លោកមិនប្រឹក្សាអ្វីៗ ? ហើយក៏នាំទៅកាន់សំណាក់ព្រះសាស្ដា ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គ ភិក្ខុរូបនេះធ្វើយ៉ាងនេះ ។

ព្រះអត្តទត្ថត្ថេរនោះ សូម្បីព្រះសាស្ដាត្រាស់ថា ហេតុអ្វី ទើបអ្នកធ្វើយ៉ាងនោះ ក៏ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើនឮថាព្រះអង្គនឹងបរិនិព្វាន ដោយកាលកន្លងទៅ ៤ ខែទៀត, ខ្ញុំព្រះអង្គព្យាយាមដើម្បីសំរេចព្រះអរហត្ត ក្នុងកាលព្រះអង្គនៅទ្រង់ព្រះជន្មនៅនេះឯង ។

អ្នកបដិបត្តិធម៌ឈ្មោះថាបូជាព្រះសាស្ដា

ព្រះសាស្ដាប្រទានសាធុការដល់ព្រះថេរៈនោះហើយ ក៏ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកណាស្រឡាញ់តថាគត, អ្នកនោះគួរដូចជាអត្តទត្ថ ព្រោះថា ជនទាំងឡាយបូជាដោយវត្ថុទាំងឡាយផ្សេងៗ មានគ្រឿងក្រអូបជាដើម មិនឈ្មោះថាបូជាតថាគតឡើយ, តែអ្នកបូជាដោយការបដិបត្តិធម៌ដ៏សមគួរដល់

ធម៌ ទើបឈ្មោះថាបូជាតថាគត, ព្រោះដូច្នោះ សូម្បីភិក្ខុរូបដទៃ ក៏គប្បីដូចជាអត្តទត្ថ ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

១០ អត្តទត្ថំ បរត្ថេន ពហុនាបិ ន ហាបយេ

អត្តទត្ថមភិញ្ញាយ សទត្ថបសុតោ សិយា ។

បុគ្គលកុំគប្បីធ្វើប្រយោជន៍ខ្លួនឲ្យវិនាស ព្រោះប្រយោជន៍របស់អ្នកដទៃ សូម្បីច្រើន បើដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍របស់ខ្លួនហើយ គប្បីខ្វល់ខ្វាយក្នុងប្រយោជន៍របស់ខ្លួន (នោះ) ។

អធិប្បាយគាថា

គាថានោះមានសេចក្តីថា ៖

បុគ្គលជាគ្រហស្ថ មិនគប្បីធ្វើប្រយោជន៍របស់ខ្លួន សូម្បីមួយកាកណិកឲ្យវិនាស ព្រោះតែប្រយោជន៍ របស់អ្នកដទៃ សូម្បី ១០០០ ក៏ដោយ ។ ព្រោះថា ប្រយោជន៍របស់ខ្លួននៃបុគ្គលនោះឯង សូម្បីត្រឹមមួយកាកណិក ក៏នៅជារបស់គួរទំពាស៊ី ឬ បរិភោគឲ្យសំរេចបាន, ប្រយោជន៍របស់អ្នកដទៃឲ្យសំរេចមិនបាន ។ ចំណែកពីរបាទព្រះគាថានេះ ព្រះមានព្រះភាគមិនត្រាស់យ៉ាងនោះ ត្រាស់ដោយលំនាំនៃកម្មដ្ឋាន

ប៉ុណ្ណោះ ។ ព្រោះដូច្នោះ ភិក្ខុតាំងចិត្តថា យើងនឹងមិនញ៉ាំង ប្រយោជន៍របស់ខ្លួនឲ្យវិនាស ដូច្នេះហើយ ក៏មិនគប្បីញ៉ាំង កិច្ចមានការជួសជុល ព្រះចេតិយជាដើម ដែលកើតឡើងដល់ សង្ឃ ឬវត្ត មានឧបជ្ឈាយវត្តជាដើមឲ្យវិនាស, ព្រោះថា ភិក្ខុ បំពេញអភិសមាចារិកវត្តឲ្យបរិបូណ៌ រមែងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវផលទាំងឡាយ មានអរិយផលជាដើម ។ ព្រោះដូច្នោះ ការបំពេញវត្តឲ្យបរិបូណ៌នេះឯង ទើបឈ្មោះថា ជាប្រយោជន៍ របស់ខ្លួនពិត ។

ម្យ៉ាងទៀត ភិក្ខុណា មានវិបស្សនាប្រារព្ធយ៉ាងខ្លាំងក្លា ហើយ ប្រាថ្នាការចាក់ធ្លុះថា យើងនឹងចាក់ធ្លុះក្នុងថ្ងៃនេះៗ ឯង ដូច្នេះហើយ ប្រព្រឹត្តព្យាយាម, ភិក្ខុនោះ សូម្បីញ៉ាំងវត្ត មាន ឧបជ្ឈាយវត្តជាដើមឲ្យវិនាសហើយ ក៏គប្បីធ្វើកិច្ចរបស់ខ្លួនឲ្យ បាន ។ ក៏ភិក្ខុដឹងច្បាស់ប្រយោជន៍របស់ខ្លួនបែបនោះ គឺកំណត់ បានថា នេះជាប្រយោជន៍របស់ខ្លួន គប្បីជាអ្នកខ្វល់ខ្វាយប្រកប ក្នុងប្រយោជន៍របស់ខ្លួននោះ ។

ក្នុងកាលចប់ទេសនា ព្រះថេរៈនោះ បានតាំងនៅក្នុងអរហត្តផល ។ ទេសនាបានជាប្រយោជន៍ ដល់ភិក្ខុអ្នកប្រជុំគ្នាទាំងឡាយ ដូច្នេះឯង ។

រឿងព្រះអត្តទត្ថត្ថេរ ចប់

អត្តវគ្គវណ្ណនា ចប់

វគ្គទី ១២ ចប់

****